

СВОБОДА

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 5-ГО ГРУДНЯ 1912. ЧИСЛО 49.

VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, DECEMBER 5, 1912. No 49.

ПОВІДОМЛЕНЄ. ДЛЯ МІСЦЕВИХ УРЯДНИКІВ ВІД- ДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Згідно з статутами Р. Н. Союзу § 147 (новий статут) отсим пригадує ся в по- сліднє пп. Урядникам місцевих відділів, що наголи котрий відділ не пришле роз- мету за кождий місяць найдалше до послідного дня в місяці се є до 30-го в такім разі кождий таний відділ буде суспендований та утратить всі права і привілеї до Р. Н. Союзу згідно з § 148. стат. Р. Н. Союзу (новий статут).

Головн. Уряд Р. Н. С.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ 1912.

Член на ціле посмертне платить \$1.25, а на половину посмертного \$0.73.

ПРОТОКОЛ

з XII. Головної Конвенції Русько- го Народного Союзу в Америці, котра відбула ся на днях 9—14 вересня 1912 р. в Wilkes Barre, Pa.

(Дальше).

Відділи котрі, приступили від по- слідної конвенції:

19. Homer, Pa. Вozn. Ісуса Хр.
22. Nesquehoning, Pa. Трех Свят.
50. Wheeling, W. Va. сьв. Івана Хр.
62. Lopez, Pa. Сестр. Покр. Пр. Бог.
131. Beaver Meadow, Pa. Сест. сьв. Ан.
146. Detroit, Mich. Тов. Ім. Січинськ.
158. Creekside, Pa. сьв. П. і П.
159. Wilmerding, Pa. сьв. Ів. Хрест.
163. Chicago, Ill. Сестр. Пр. Богор.
170. Jersey City, N. J. Тов. Сокіл.
214. Chicago, Ill. сьв. Василя.
220. S. S. Chicago, Ill. сьв. П. і П.
230. Youngstown, O. сьв. Ів. Хрест.
231. Centralia, Pa. сьв. Йосафата.
232. New Alexandria, Pa. Зап. Січ.
233. New York, N. Y. Тов. Богородчани.
263. Fulton, N. Y. Тов. Запор. Січ.
270. Jersey City, N. J. сьв. Ів. Хр.
271. Treskow, Pa. сьв. О. Николая.
280. Stockton, Pa. сьв. Антонія.
287. Carnegie, Pa. Сестр. Прес. Бог.
288. So. Bethlehem, Pa. сьв. Дмитр.
289. Elizabeth, N. J. сьв. Василя.
290. Clarksburg, W. Va. сьв. О. Никол.
291. Brooklyn, N. Y. сьв. О. Никол.
292. Detroit, Mich. сьв. Ів. Хрест.
293. Duquesne, Pa. Сестр. Пр. Бог.
294. Madera, Pa. сьв. Арх. Мих.
295. Akron, O. Сом. сьв. Духа.
296. New Kensington, Pa. сьв. Мих.
297. Dravosburg, Pa. Сестр. сьв. Ан.
298. Holden, W. Va. сьв. о. Никол.
299. Kent, Pa. сьв. П. і П.
300. Johnstown, Pa. сьв. о. Никол.
301. Chicago, Ill. сьв. Дмитрія.
302. Fogelsville, Pa. сьв. Ів. Хрест.
303. Olwein, Iowa, сьв. Михаїла.
304. Heilwood, Pa. сьв. Николая.

305. Bruceton, Pa. сьв. о. Николая.
306. Cumbola, Pa. сьв. Ів. Хрест.
307. Wilkes Barre, Pa. сестр. сьв. Ан.
208. East St. Louis, Mo. сьв. Мих.
309. Clayville, N. Y. сьв. Михаїла.
310. Hazleton, Pa. сестр. Пр. Богор.
311. New York, N. Y. Тов. Шашкев.
312. Reading, Pa. сьв. о. Николая.
313. Trenton, N. J. Сестр. Пр. Бог.
314. Hazleton, Pa. сьв. Духа.
315. Jersey City, N. J. Сестр. Пр. Д. М.
316. Rochester, N. Y. сьв. Георгія.
318. Northampton, Pa. Сест. сьв. Ольг.
319. Newark, N. J. сьв. О. Николая.
320. Baltimore, Md. сьв. Тройці.
321. Clifton Heights, Pa. Запор. Січ.
322. Tolleston, Ind. сьв. Арх. Мих.
323. Kasas City, Кан. сьв. Володим.
324. Philadelphia, Pa. Тов. Мир.
325. Butler, Pa. сьв. П. і П.
326. Avoca, Pa. сьв. Володимира.
327. Old Forge, Pa. сьв. І. Хрест.
328. Toronto, Ont. Соп. сьв. І. Хрест.
330. Little Falls, N. Y. Тов. Зап. Січ.

Відділи, котрі роздвоили ся.

3. Olyphant, Pa. Бр. сьв. І. Хрест.
47. Ambridge, Pa. сьв. П. і П.
52. Holyoke, Mass. сьв. І. Хрест.
61. Buttler, Pa. сьв. Арх. Мих.
84. Canonsburg, Pa. сьв. Арх. Мих.
86. Olyphant, Pa. Пр. Богородиці.
91. McKees Rocks, Pa. сьв. Дам.
92. Taylor, Pa. сьв. О. Николая.
123. Scranton, Pa. Пр. Діви Марії.
140. Youngstown, O. сьв. Арх. Мих.
149. Lackavanna, N. Y. Пр. Бог.

Злучили ся слід. Відділи.

64. Gradatim, Pa. сьв. П. і П. злуч. з від. 55.
159. Herkimer, N. Y. сьв. П. і П. злуч. з від. 192.

Відділи, котрі виступили від послідної конвенції.

19. Priceburg, Pa. Бр. сьв. Василя.
22. Sunnyside, Pa. сьв. О. Николая.
56. McKees Rocks, Pa. У. Пр. Бог.
62. Monessen, Pa. сьв. І. Хрест.
131. Buffalo, N. Y. Тов. Заок. Укр.
146. McKees Rocks, Pa. сьв. П. і П.
158. New Kensington, Pa. Тов. Січ.
163. Edmonton, Alta. Соп. Тов. Зоря.
170. Chauncy, Pa. сьв. Ів. Хрест.
214. McKees Rocks, Pa. С. сьв. Надії.
220. Brooklyn, N. Y. Тов. Дністер.
230. Monessen, Pa. С. Н. З. П. Д. М.
231. Scranton, Pa. " " "
232. Hinsdale, Pa. сьв. Ів. Хрест.
233. Passaic, N. J. " " "
238. New Alexandria, Pa. С. П. Д. М.
240. Phoenixville, Pa. сьв. Володим.
263. McKees Rocks, Pa. сьв. Волод.
270. Youngstown, O. Сест. П. Тройці.
271. Troy, N. Y. Тов. Січ.
280. Buttler, Pa. сьв. П. і П.
289. Scranton, Pa. сьв. Пр. Ілії.
295. So. Omaha, Neb. сьв. О. Ник.

Подрібний виказ членів Р. Н. С. Члени кляси А. (на ціле посм.).

Місяць і рік	Остало членів	Принято нових	Пришло з пер. лист.	Пр. з кл. Б.	Виказано	Вийшло пер. лист.	Пер. до кл. Б.	Умерло	Показав в Р. Н. С.
1910									
Вересень	12669	322	21	7	160	25	3	10	12789
Жовтень	12789	282	31	7	500	27	11	11	12571
Падоліст	12571	347	57	5	1193	31	2	9	11745
Грудень	11745	469	44	5	368	30	2	6	11857
1911									
Січень	11857	349	20	5	285	33	7	8	11898
Лютий	11898	265	23	7	291	26	12	8	11856
Марець	11856	253	38	7	309	35	5	9	11796
Цвітень	11796	197	28	9	258	29	3	7	11733
Май	11733	235	25	7	264	20	1	9	11706
Червень	11706	280	16	13	297	20	2	8	11698
Листопад	11698	261	30	9	287	25	3	7	11676
Січень	11676	320	25	14	244	30	2	7	11752
Вересень	11752	261	23	7	227	23	1	7	11785
Жовтень	11785	296	19	4	182	25	6	7	11884
Падоліст	11884	256	23	3	203	29	3	5	11926
Грудень	11926	448	28	7	229	26	6	6	12142
1912									
Січень	12142	307	19	12	151	9	6	15	12299
Лютий	12299	251	10	13	184	10	3	10	12376
Марець	12376	278	36	11	279	33	6	11	12372
Цвітень	12372	260	33	13	249	34	9	9	12359
Май	12359	201	36	11	321	36	6	6	12335
Червень	12335	412	25	12	297	32	4	16	12582
Листопад	12356	412	29	14	172	39	4	6	12580
Січень	12580	304	32	17	192	29	2	3	12707
	7196	678	220	7131	643	95	194		

Члени кляси Б. (на пів посм.).

Місяць і рік	Остало членів	Принято нових	Пришло з пер. лист.	Пр. з кл. А.	Виказано	Вийшло пер. лист.	Пер. до кл. А.	Умерло	Показав в Р. Н. С.
1910									
Вересень	1761	53	3	3	54	6	6	1	1745
Жовтень	1745	69	7	3	95	6	6	6	1714
Падоліст	1714	66	7	2	174	5	5	1	1604
Грудень	1604	102	5	2	84	4	5	2	1608
1911									
Січень	1608	87	1	7	60	3	5	1	1605
Лютий	1645	61	2	12	72	3	7	1	1637
Марець	1637	103	2	5	85	3	7	1	1652
Цвітень	1652	43	7	3	54	1	9	2	1639
Май	1639	83	3	1	80	3	7	1	1635
Червень	1635	84	2	2	71	4	13	2	1641
Листопад	1641	90	4	2	68	5	11	3	1650
Січень	1650	117	6	3	71	5	12	1	1688
Вересень	1688	61	4	1	73	2	7	1	1673
Жовтень	1673	102	4	6	37	4	3	1	1741
Падоліст	1741	46	6	3	79	5	2	2	1708
Грудень	1708	103	1	5	63	1	7	1	1746
1912									
Січень	1746	53	1	6	31	4	11	1	1789
Лютий	1789	119	3	3	55	2	13	1	1844
Марець	1844	100	3	6	77	3	1	1	1864
Цвітень	1864	89	3	5	61	6	13	1	1881
Май	1881	73	3	6	87	5	11	1	1860
Червень	1860	143	3	4	77	6	13	1	1913
Листопад	1913	133	3	4	63	5	14	1	1970
Січень	1970	118	4	3	50	5	17	2	2021
	2107	82	94	1735	96	205	19		

Число членів Р. Н. Союзу вносить:

На ціле посмертне ... 12.707

На пів посмертного ... 2.201

Разом 14.908

На послідній Конвенції було:

На ціле посмертне ... 12.669

На пів посмертного ... 1.761

Разом було 14.430 чл.

Союз вірє о 462 членів.

Членів Р. М. Союзу по XI. Кон- венції було ... 1.767

Тепер єсть ... 1.950

Се значить, що Р. М. Союз вірє о 183 членів.

V. Справозданє гол. фінанс. Секретаря, п. Семена Ядловського.

Справозданє насове Р. Н. Союзу на XII. Головну Конвенцію в Вільс Бери, Па. за час 2-ох літ почавши від 1-го серпня 1910 р. до 1-го серпня 1912 року.

Прихід за час 2-ох літ.

Серпень 1910.

За розмет, фонди, орган і ад- міністр. плачено ... 9.790.99
За вступ, грамоти, відзн. і ин. ... 439.57

Разом 10.230.56

Вересень 1910.

За розм., фонди, орган і адмі- ністр. плачено ... 13.631.52
За вступ, грамоти, відзн. і ин. ... 391.18

Разом 14.022.70

Жовтень 1910.

За розм., фонди, орган і адмі- ністр. плачено ... 19.254.04
За вступ, грамоти відзн. і ин. ... 261.11

Разом 19.515.15

Листопад 1910.

За розм., фонди, орган і адмі- ністр. плачено ... 16.039.51
За вступ, грамоти, відзн. і ин. ... 366.17

Разом 16.405.68

Грудень 1910.

За розм., фонди, орган і адмі- ністр. плачено ... 16.173.84
За вступ, грамоти, відзн. і ин. ... 469.92

Разом 16.643.76

Січень 1911.

За розм., фонди, орган і адмі- ністр. плачено ... 19.113.65
За вступ, грамоти, відзн. і ин. ... 313.85

Разом 19.427.50

Лютий 1911.

За розм., фонди, орган і адмі- ністр. плачено ... 16.254.19
За вступ, грамоти, відзн. і ин. ... 397.84

Разом 16.652.03

Марець 1911.

За розм., фонди, орган і адмі- ністр. плачено ... 11.678.59
За вступ, грамоти, відзн. і ин. ... 228.28

Разом 11.906.87

Цвітень 1911.

За розм., фонди, орган і адмі- ністр. плачено ... 12.776.09
За вступ, грамоти, відзн. і ин. ... 292.17

Разом 13.068.26

Май 1911.

За розм., фонди, орган і адмі- ністр. плачено ... 18.978.55
За вступ, грамоти, відзн. і ин. ... 282.29

Разом 19.260.84

Червень 1911.

За розм., фонди, орган і адмі- ністр. плачено ... 12.736.72
За вступ, грамоти, відзн. і ин. ... 427.68

Разом 13.164.40

(Дальше буде).

ДОПИСИ.

3 Hazleton, Pa.

В числі 45. „Свободи” вчитав я, що заходом „Українського аматорського Клуба” в Гейзелтон, Па. відбуде ся дня 17. падолиста с. р. театральне представлення „Замрачений Сьвіт”.

Мене зібрала цікавість, як то молоді аматори (котрі правдоподібно перший раз виступали на сцену), відіграють сю драму, тому то я рішив ся поїхати на се представлення. На моє приємне зачудоване вистава згаданої штуки випала несоріше. Велика галя „Пелес Тиейтер” виповнена була майже по береги, і то не лише Русинами, але також Англіїцями, Словаками, Литвинами, а навіть Жидами. Аматори відіграли свої ролі досить добре. Найліпше вивязав ся зі своєї задачі Шльомко — арендар (п. А. Гордийчук). Належить ся також признане Олені—вдові (п-ні Е. Кашуба), котра свою ролю відіграла знаменито. Марійка, дочка Олени (п-на Ю. Дрань), вивчила ся свою ролю на пам'ять дуже добре, однак говорила трохи за скоро і не мала відповідних рухів. Ролю Панька Церкач — вїйта — відіграв п. Т. Поливка досить добре. Присяжного грав п. А. Процько і в перших двох актах тримав ся дуже добре, за те в третім і четвертім акті занадто пересажував. Ролю Стефана грав п. І. Палагнюк дуже добре, а ролю Миколи (молодий читальник і наречений Марійки) відіграв п. О. Шараварко дуже добре, але говорив трохи тихо. Всі другі аматори, котрих імена мені незнані, грали також дуже добре. Видко, що їх режисер п. Михайло Кашуба не мало намучив ся, коли таку трудну штуку як „Замрачений Сьвіт” аматори так добре відіграли. А пп. аматори також не мало натрудили ся коло сеї драми, але за те показали чужинцям, що і Русини щось потраплять. Видко, що Американцям сподобало ся представлення, бо на другий день по представленню появил ся про него похвальна рецензія в англійських місцевих газетах.

Тут подав я в короткості всі добрі і правдиві прикмети п. п. аматорів, а тепер хочу поробити деякі уваги. Дуже добре булоб, щоби наші аматори перед представленням, а також підчас представлення, не уживали ніяких трунків, а там, де сего вимагає потреба, закроплювали ся чимсь „мягким”... Аматор з „сухою головою” був би певний себе, далеко ліпше відіграв би свою ролю і певно, що по скінченні акті жаден з п. п. аматорів не лишив би ся перед куртиною, як се стало ся в Гейзелтоні, Па. Не зашкодить також звернути увагу паням аматоркам, щоби уважали на те, що характеризатор не мало задає собі праці, коли з молоденької дівчини має зробити старшу особу, відповідну її ролі і віку. Однак зауважав я вже нераз, що така панночка сейчас по схарактеризованню піде десь в кут, обітре ся хустинкою і по цілій параді. А з того виходить таке, що її дочка виглядає старшою о кілька літ від матери.

Сподію ся, що за те ніхто не повинен гнівати ся на мене. Я не хочу нікого образити, лише подаю добрі ради і сподіваю ся, що бодай десятій схоче покористувати ся ними.

А „Руському аматорському Клубу” в Гейзелтон, Па. желаю доброго успіху, щоби й на дальше займав ся і учив ся представлень, щоби показав, що „руська дума, руська пісня не вмере, не загине, і оживе слава Руси, слава України!”

Гість.

3 Ford City, Pa.

В 46-ім ч. „Свободи” поміщена була допись якогось-там „Гостя з подорожи”. Він пише, що коли мало зачинати ся представлення, кількох Русинів (се ма-

ли бути проводирі місцевої „Січи”) завбавляли ся з Поляками і Словаками, граючи в білярд і попиваючи пиво. Се цілкомита неправда, бо проводирі місцевої „Січи” суть люди бізнесові і не мають часу грати в білярд в суботу (в той день відбувало ся власне представлення). Неправда, буцім то січовики самі на представлення не ходять та ще і других від сего відмовляють. Січовики нікого від представлення не відмовляли, а навіть самі брали в нім участь, бо жена председателя Тов. „Зап. Січ” була аматоркою відіграної оперетки, а другі січовики удержували на салі порядок підчас представлення.

Що до обставин місцевих в нашій громаді, то також той подорожний полисав неправду. Єсть тут три руські товариства: два належать до Р. Н. Союзу, а одно до Соединенія. Всі живуть в згоді, мов три рідні брати. Перед кількома тижнями Тов. „Зап. Січ” уладило вечірню школу. Церков маємо тут нову, до укінчення котрої причинив ся теперішній наш парох, о. С. Ващишин. Всі громадяни живуть з Богом, окрім, розуміє ся, кількох кертців в роді того, що їхав з Бофало і вступив по дорозі до Форд Сіті... Вони риють тільки сподом, бо верхом дух народний і сьвітло „Січи” їх убиває.

Не хочемо тут полемізувати довше з тим якимсь „гостем”, бо шкода часу і атласу... „Запорожська Січ” не боїть ся нічиїх наклепів і нічиєї критики. Вона стоїть кріпко при народнім прапорі, держить ся щиро нашої найбільшої організації, Р. Н. Союзу, і по змозі своїх сил дбає заєдно о побільшене своїх рядів та о просьвіту своїх членів.

За Уряд Тов. „Запорожська Січ”, від. 187 Р. Н. С.: *Ів. Чешановський, предс.; Андр. Бобак, кас.; Йосиф Теплий, секр. і організатор.* (Печать місц. від. Р. Н. С.).

3 Gary, Ind.

Від повітря, глада, огня і Каїнового племені сохрани нас Господи! Се Каїнове племя розгулялось тут в Гери, гейби які янічари на поли війни. Се Каїнове племя робило тут в нашій місцевості паради і погроми проти нашого визвольного руху. Се Каїнове племя заприсло собі на ту параді бородатого Платона, котрий накинув ся на Українців з цілою завзятістю. Сей „руський святигель” замість проповідати Христову науку, став потішати руських виродів, що Москаль прийде незадовго і виріже Українців до ноги. „Не довго вам — каже — терпіти від мазепинців в австрійській державі. Салдати прийдуть до Галичини і зроблять вашому терпінню кінець! Галицькі „руські” проливали на полях Мадженти і Сольферіно свою російську кров за Австрію, а вона, невдячна, відобрала їм за те всі права: знесла російську мову в Галичині, скасувала російську азбуку, а нині карає навіть галицьких Москалів за співане російських пісень” і т. д.

Се Каїнове племя заприсягло вести борбу з Українцями. Безсоромне перекупство кацахів, якого у нас ніхто не бачив, а яке в десятеро перевищує польських посіпак; їх крайна підлота і безхарактерність, яку наносять у приватні зносини з людьми — заставили мене забрати слово в тій справі, аби як слід нап'ятувати те Каїнове племя за пролив братньої крови, за розбите народних сил, за сіяне ненависти і погорди до наших найдорожших народних сьвятощів, за плюгавлене невинних хлопських душ, за перекупство і зневіру. Від нині я вже не буду називати наших зрадників-янічарів ані москвофілами, ані русофілами, ані кацапами, а буду називати їх „Каїновим племенем”, бо вони, сі поганці, на ту назву вповні за-

слугують! Їх поведене нагадує дуже поведене біблійного Каїна.

Кому ж не знана повість про Адамових синів, праведного Авія і лукавого Каїна, що то по словам біблійної історії став першим братоубійцею, та перший вмачав свої руки в крови рідного брата? Кому ж не відома та страшна кара, яку наложив на Каїна Господь, проклинаючи його і його покоління? Сей проклятий ішов слід в слід за Каїном, а куди-б він не прийшов, лишав за собою всюди прокляте. Блукав ся як волоцюга з місця на місце по тернистій дорозі життя, совість його гризла, спокійної хвилі не мав той проклятий окайник Каїн!

Каїнове племя не загибло і доси; лишило ся воно на пострах цілій людскости, неначе для відзначення чесноти, яка виходить тим яснійша, коли Каїнове племя сїе ненависть, зависть і злобу. В нашім народі не бракує також Каїнового племені. Се Каїнове племя знищило княжу Русь, се Каїнове племя перейшло на сторону Ляхів по татарським лихоліттям, се Каїнове племя зруйнувало самостійність України і помогло Москалям доконати рідну Матір-Січ, а нині се Каїнове племя, прийдіте в янічарську одіж, запроуде наш нарід, що-йно розбуджений з вікового сну, московському цареві за рублі. Руська сім'я, збуджена з темноти, зачала працювати над собою, а Каїнове племя кпить собі з сеї роботи! Кому ж не звісне се Каїнове племя на нашім плейзі і в цілій Америці? В Галичині заложили собі потомки проклятого Каїна на кпини і на роздор подібні до наших товариства, аби замість просьвити сіяти темноту і зраду. Цілий руський нарід бере ся за реформу виборчу до галицького сойму, за свій університет, за народне шкільництво і за всі йому належні права, а Каїнове племя мовчить як закляте і гние у своїх норах та розкрадає народне добро тай рублі, прислані на жив з кривавих рух московського царя.

Українські партії ідуть з запалом у виборчий бій, осьвідомляють нарід, організують його, гуртують в товариства, а Каїнове племя, в порозуміню з Ляхами, хрунями і всілякими посіпаками, розбиває народну єдність. Бере ся українська молодь за свою найвищу школу, а Каїнове племя, до опілки з вшехпольськими хуліганамі нищить українські дома і товариства. Діяло ся се по памятнім акті з 12. цьвітня 1908 р. і по кровавих подіях з 1. липня 1910 р. Тоді Каїнове племя вирекло ся руської сім'ї і перейшло в ляцький табір. Каїнове племя годить ся на новий ляцький „проект на зніщене Русі”, але наш нарід пізнав ся на тих паршивих псах і гнав їх від себе мов заразу!

То так стоять річи в Галичині, а що діє ся тут в Америці, на вільній землі Вашингтона?... І тут не забракло Каїнового племені! Се Каїнове племя перетягає неграмотних Лемків на цареслав'є, захвалює перед ними російського Николая-вешателя, засишує звідси цілу Лемківщину своєю підлою пресою, яку оплачує кровавицею бідного народа, що також дав ся йому перекупити, по церквах продає пашквільну шмату „Руський Емігрант”, з церковних проповідниць голосить, замість християнської любови: ріж, бий, мордує Українців! Прямо годі повірити, аби в нутрі якого народа найшли ся Ірди в так великім числі, як се, на жаль, діє ся у нас! Ніж, палка, револьвер і водка — се їх культурні знамена, се емблеми, які сї розбишаки можуть сьміло додати до свого чорного прапора, поплямленого царатом невинною кровю братів.

Ось, се робота Каїнового племені, московських запроданців!

Коли ж ти, нещасний народе, проженеш се Каїнове племя від себе? Коли ж прийдє той час, що ти, народе, не бу-

деш терпіти безличних розбоїв від Каїнового племені? О, здобуть ся, народе, на рішучий крок і вкотре хуліганські подвиги чорної сьотні, яка так цинічно, так безсердечно плюгавить наше чесне імя і наносить нам нечесть перед цілим культурним сьвітом. Народе! Не стикай ся ніколи з Каїновим племенем, бо проклятий божий упаде на тебе і на твої діти!

Урядник одного укр. Братства.

3 St. Louis, Mo.

До недавна ми тут всі спали, але з часом обудили ся і зачали трошки працювати, як і другі люди. До тепер ніхто про нас не знав, як і що робимо, аж п. Валевський написав децю у своїй недавній дописи. До сеї дописи я позволю собі додати деякі подробиці. І так:

Тому 4 місяці заложили ми тут товариство „Боян” і аматорський клубок, а відтак „Запорожську Січ”. Усе те зробило ся за порадою і помочію місцевого душпастиря, о. В. Жолдака і місцевого дякоучителя, п. П. Дмитрика, який недавно сюди приїхав і взяв ся відразу до шпирої праці.

Минуло тому кілька неділей, як ми тут мали невеличкий але гарний концерт, на котрім відсьпівано кілька народних пісень. Другим разом відіграли ми представлення „Убийники”, яке випало знаменито тому, що аматори суть дбалі і дають легко научити ся, бо суть людьми здібними. Такі аматори можуть виступати не тільки межі своїми, але і межі чужими людьми.

В неділю 24. падолиста с. р. відбуло ся в церковній галі представлення „Іцко Сват”, котре також випало дуже гарно. В тім представленню брали участь слідуєчі аматори: п. С. Макара грав ролю Жиди. Він відзначив ся особливо тим, що говорив виразно і помалу. Добре поведив ся на сцені п. І. Мудрейко, котрий грав ролю викраденого російського Сої аматор визначає ся також дуже гарним басовим голосом. Не менше відзначив ся п. А. Репа в ролі дяка-шіяка. Ролю Федя відіграв гарно п. С. Стедик, що був любовником Галі. Ролю Якова, брата Ксені, відіграв п. Д. Коштовський, котрий має дуже сильний і м'який контра-басовий голос. З дівчат грали отсі: п-на Ю. Копча ролю Гальки, а п-на Ж. Руджик ролю матери Гальки. Обі ввели ся на сцені вільно і своєю грою вдовольнили публику.

Пп. С. Макара, І. Мудрейко, А. Репа, С. Стедик і Д. Коштовський суть дуже добрими і здібними людьми. Вони дбають о церкву, а рівнож о школу, яку тепер засновано межі нашими Русинами в Ст. Луїс. Коби було ще більше таких молодців як висше згадані, то було би гаразд, але, на жаль, якось більше нема.

Думаю, що коли наші парохіяли будуть так і на далі дбати о свою церкву і школу, то наша руська громада вибе ся на одно з перших місць на американській Руси. Лишодно мушу замітити. Межи нашими громадянами знаходиться кілька таких одиниць, котрі занадто високо ставлять своє власне „я”. Колиб сего не було, то ми поступали би о много скорше наперед. Та дасть Бог, що люди вразумлять ся і все буде... ол райт!

Член від. 14 Р. Н. С. в Ст. Луїс, Мо.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

Р. Н. Союз платить:

„Руський Народний Союз” — приймає членів до 45 літ життя. Вступне після літ. Є се одинока наша правдиво руська організація, основ. 1894 р., числить около 15 тисяч членів і складає ся з висше 300 місцевих поважних братств.

В разі смерті члена класи „А” (ціле посмертне) \$1,000.00.

В разі смерті члена класи „Б” (половину посмертного) \$500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена класи „А” \$400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена класи „Б” \$200.00.

2

ВОЛОДИМИР ДЕРЖИРУКА.

З англійської мови

переклав

МАРЕ ТВЕНН.

ПРИНЦ І НУЖДЯ

— 8 —

ка; кілька подертих латів — се їх цінний стрій. Мати була зовсім до них подібна, а батько і бабуня були, коли поминути вже неможу, ще й дині: при нагоді запивали ся до нестями і тоді били ся між собою а діставало ся стусанів кому-будь, хто лиш навінув ся. Чи пині, чи тверезі, прокинали й верещали безнастанно.

Томко Кенти був по званию згоднім, а мати його мантіркою; діти рівнож привикли до жорбани; та до крадіжки якоб не були похопні.

В тім забутовано, серед зіпсованих нуждарів, мешкав чесний старий священник, о. Андрій, що його казав король проплати з родинних сторін. О. Андрій навчив Томка читати й писати, навіть показав йому трохи латини. Він бажав також привчити дечого й дівчата, але Ганна й Марійка бояли ся, щоб товаришки не висміяли їх за те, що вони учать ся таких дивовидаких річий.

В цілім Оффал-корі було так само, як в родині Кенти. Шаньство, верески, сварки — були що дня, а покровавлені голови були так звичайною появою, як голод. Микотого малий Томко не почував себе нещасливим, бо нічого гіпшого не бачив, тож своє положення уважав за найбільше в житті можливе.

Як вертав вечером до дому з порожніми ру-

— 9 —

ками, знав наперед, що батько буде бити серед найпогіршийших прохлюнів а опісля попаде в руки своєї безсердечної бабуні, що звичайно, ще рідше обходила ся з ним. А серед ночі прислухав ся до нього тихесенько його голодна матінка і давала йому кусень хліба, що його сама собі відняла від уст. Як се бачив батько, то бив, кільки влізло ся.

Однак, як я сказав, Томко вдовольняв ся своєю сурьбою, особливо літом. Мабрати було зазавано і за се карали дуже строго і Томко тоді тільки жорбав, як був голодний, або, коли бовв ся батькових бугів. Довго передсмагував він у о. Андрія і слухав оповідань, дивовидаких казок і історій, в котрих великани й чарівниці, карпачки й духи, зачаровані замки й лицарі пересунали ся перед його уявою. Поволі заповнили ті образи так його мозок, що неріз в ночі, коли лежав на мержі голодний і вибитий, забував біль і удари, бо жива уява прикинувала до його пам'яті щастливих життів розщепленого князя в королівській палаті і тоді дуже бажав на власні очі побачити правдивого князя. Раз сказав своє бажане товаришам, однак вони висміяли його так немилосердно, що він не вагав ся другий раз агагувати про се.

— 16 —

Жовніри віддали князеві честь оружем, отворили браму, опісля ще раз поклонили ся, коли „принц нужди“, в подертій одню переступав поріг, щоби зблизити ся до богача й володаря, до земської величи.

— Здасть ся мені, що ти умучений і голодний і по людськи обійшли ся з тобою. Ходи за мною! — сказав Едвард Тюдор.

Шістьох слуг скочило до нього, та Едвард княжим рухом руки казав їм відійти; сам попроводив Томка сходами до прегарної кімнати, що була його канцелярією. На приказ князя принесли слуги снідане, про яке Томко навіть не читав в книжках. З незрівняною повагою і гідністю відправив князь слуги, щоб їх присутність не пригнобила надто його бідлашного гостя; сам сів при нім і, коли сей заїдав смачно, спитав:

— Як ти називаєш ся?

— Томко Кенти, за вашим призволенем.

— Цікаве ім'я! А де мешкаєш?

— В Сіті, пане, в Оффал-корті, недалеко Пуддінг-Лейн.

— Оффал-корт? Я ще не чув про таку вулицю. Маєш родичів?

— Маю, принце, ще й бабуню маю, та вона мене не обходить; нехай мені Бог простить, коли

— 13 —

І заплакав ревними слезами так сердечно, немаче-б його серце мало оного розколоти ся.

III.

Томко стрічає ннзя.

Томко устав голодний, і голодний блукав по вулицях, хоч мало відчував свій голод, бо сні минулої ночі огорнули ціле його ество. Йшов крізь Сіті, не заважаючи, куди йде, не знаючи, що дієть ся доверку нього. Не одно почув неласкаве слово, не одного дістав стусана, однак не звертав на се уваги. Дістав ся до Темпл-Бар, де ще ніколи не був.

Постояв хвильку і застановив ся, та вияний безнастанними мріями, полпентав ся далі, поки не минув мурів міста. З одного боку дороги тягнув ся ряд домів, а з другого стояли розкинені одинцем великі палати багачів-лордів і панів-дуків, що мали розлогі городи, положені між палатами а берегами Тамізи.

Вкінці дістав ся до села Черінг і задержав ся перед величавим хрестом; його поставив якийсь князь, чудом вибавлений з рук злочинців. По хорошій стежині ступав далі, поки не прийшов перед палату великого кардинала Вольфа; тепер зміряв до королівської палати Вестмінстер.

— 12 —

збідний Томко, босий, по вузких вуличках, положених між Міноінг-Лейн а Іст-Чері. Було мрачно й непривільно, падав студений дощ. Лакомо гиндів Томко у вікна народних гостиниць, де стояли страви зовсім не такі знамениті; та голодному хлюпінні видали ся вони знаменитими ласощами, яких він ще ніколи не заїдав! Пізним вечером вернув перемоглий і умучений думів: навіть батькові й бабуні стало трохи жаль і вони дали йому ледви по стусанови і відослали на спочинок. Біль, голод і диний вереск не давали заснути. Вкінці його думки перейшли в сонні мрії і він побачив себе у величавій наметі, де багато убрані потожки княжкої родини обуржували його з почестью, а численні слуги сповняли точно кожне його бажане.

Ходив, немов в морю святіста, достойні пані й панове слухали його спів, небесні співачи пестили ухо, райські пахощі наповняли воздух. А він ступав звільна серед торжественного збору, що розступав ся перед ним з почестью; він чув ся щасливим, уважаючи на слова, або кивнення руки княжого сина.

А коли пробудив ся на другий день в звичайнім, вузкемім одруженню, огорнуло його чувство огришної нещоді.

I.

Як народив ся принц, а як жебрав?

В другий четвертний піснацтотого етодінця, одного осінного дня, народив ся в Лондоні*) убогий родині син Кенти, а родичі дуже були нераді йому гостеві.

Того самого дня побачив святіло денне син Тюдорів, довго очікуаний і горлячо бажаний. Не лиш династія, але ціла Англія з нетерпеливостю чекала щасливого народження сої дитини, а так довго вже надармо блатав нарід Всевишнього о сповнене сего бажання, що люди майже від розуму відходили з радости. Були такі, що, стрінувши ся серед міських вулиць з мало-знаною людиною, стискались і з утіхи заливали ся слезами. Всюкі обовязки й занятя устали, мов в день якого великого торжества. Богачі й бідлахи, мочучі й понижнені, щісля спромогли, забавляли ся, співали й гуляли

*) Лондон, великанське місто, столиця Англії.

D284

КАЛЕНДАР.

ГРУДЕНЬ.

Дні	Руські свята
5 Четвер	Филимона
6 Пятн.	Григорія еп.
8 Субота	Катерини вм.
9 Неділя	Климентія п.
10 Понед.	Алипа, Якова
11 Вівтор.	Якова Ром.
12 Середа	Стефана

НОВИНКИ.

П. Семен Демидчук просить нас зазначити у „Свободі“, що він задержаний у Канаді ще цілий сей місяць і доперва з початком січня 1913 р. поверне назад до Злучених Держав. За той час наші руські громади, котрі лежать по дорозі з Вінніпегу через Пікаго до Нью Йорку, повинні відповідно приготувати ся, щоби могли запросити дорогого галицького гостя до себе та послухати з його уст децю цікавого про старий край. Розуміється, що п. Демидчук мусить вже задалегідь знати, котра руська громада бажає його мати у себе, тому наші передові люди нехай вже тепер порозуміють ся з п. Демидчуком, щоби описи не було якого нарікання. Всякі листи в тій справі просимо надсилати до нашої редакції (з допискою: для п. Демидчука), а ми вже вишлемо усі ті писемца на кожодчасну адресу п. Демидчука, котрий, переносючи ся з місця на місце, дає нам завжди наперед знати, де за ним треба глядати. До кінця сего місяця адреса п. Демидчука звучить: Mr. S. Demydchuk, c/o J. D. Ferley, P. O. Box 3626, Winnipeg, Man., Can.

Отворене школи жіночого господарства. Дня 7. м. м. відбуло ся торжественне отворене першої української школи жіночого господарства товариства „Просвіти“ в Угерцях винявських рудецького повіту, в маєтку подарованім товариству б. п. Мих. Малецьким. В торжестві взяли участь відпоручники околичних і львівських українських товариств і сотки народа. Школа має дві учительки і 16 учениць. Її се дівчата у віці 16—18 років, дочки самостійних, переважно заможних господарів.

Російська пропаганда в Галичині. З Коломиї доносять, що один з тамошніх адвокатів москвофілів звернувся листовно до офіцерів, які стоять там залогою, з пропозицією, щоби вступили до російської армії, де чекає їх світла кар'єра. Офіцери мають наперед перейти курс російської мови, а відтак можуть вступити до російських полків.

Скандал в польській гімназії. В польській гімназії в Перемишлі посварив ся професор Попель з директором Боярским і побив директора в присутності учеників. Шкільні власти замяли цілу справу, бо ходить о польську школу. Як би таке стало ся в руській гімназії, то Поляки наробили би крику на цілий світ. А так, тихо, ша, бо то „до іншого“.

Чим займають ся наші москвофіли при війську. В Перемишлі арештовано кількох вояків 77 п. п., у котрих при ревізії найдено компромітуючі докази, що вони займали ся шпигунством в користь Росії. Арештовані вояки походять з сіл заражених москвофілством (77 полк рекрутується із Самбірщини). Всіх відставлено до гарнізонної в'язниці.

Примірний посол. Польського посла Єдинака потягнув суд до відвічальності за дуже „неполітичний“ вчинок. П. посол виманив паспорт на худобу та хотів при його допомозі експедирувати до Відня хору безрого. Комісія для посольської недоторканості рішила видати посла Єдинака судови, зазначаючи, що провина посла Єдинака зовсім не стоїть у звязи з посольською діяльністю.

Польщене виділеної Холмщини. Поляки почали в останнім часі дуже енергійно закупавати землі в Холмщині. З сього приводу істинно-руський „Холмський Листок“ бе на тревогу та домагасть ся, щоби правительством заборонило в сій краю продавати землі Полякам.

Недуга царевича. Остаточно появив ся про причину недуги царевича і урядовий комунікат. Він звучить: Престолонаслідник в перших днях побуту в Біловезі, скачучи до човна, зробив за великий крок, в наслідок чого 20. вересня занедужав і витворило ся болюче опухлене в пахвині і вплив крови до черевної ями. 11-го жовтня, як вже стан здоров'я поправив ся, наступило знов погіршене через необережне порушене. Тепер треба довшого часу, поки престолонаслідник вилічить ся, бо він хорий також на анемію.

Суд над пруським шпіоном. Варшавська судова палата по двох днях розправи засудила обжалованого за шпіонажу пруського поручника Дама на лишене прав і 5-тилітню каторгу. До часу правосильності присуду лишено Дама на вільній стопі за кавцією 30.000 марок.

Ким послуговує ся Росія. В Перемишлі арештовано недавно повійницію, якусь Олесьякову, що стояла на службі Росії, вивідуючись про річи, важні для російського генерального штабу. Крім неї арештовано шайку, зложену з чотирох інших осіб, за ту саму провину.

Печатане сербських банкнотів в Празі. Сербське правительство переказало чеському заведенню „Унія“ в Празі, випечатати сербські банкноти за 2 мільйони динарів. Мають се бути одно, дво і двацять динарові банкноти.

Також елементарні нещастя. Станіславський уряд податковий уже порозсилав ексекторів податкових по селах. Те саме стало ся також і в інших повітах.

Царський мотив помилювання. Салдата Бахуріна, якого 23. жовтня засуджено на примусові роботи за те, що під час московської військової паради виступив з рядів та не зважаючи на всі стримування, наблизив ся до царя, щоби передати йому просьбу, помилювано. Децизія в сій справі звучить: „Висловлюючи подяку за ласку Богови, котрий дозволив на подужане престолонаслідника, дарую Бахурінові його важку вину“.

Торговля людським товаром. У Львові арештовано перед кількома днями торговельника дівчатами В. Блявштайна з Глинян. Приїхав він сюди з Америки по свіжий товар. — В Збараж арештовано знов Лаврентія Ковалю з Росії, котрий в товаристві 15-літньої Юлії їхав до Аргентини, щоби її віддати до дому розпустити.

Катастрофа в тунелі. Недалеко будковинської границі лучила ся 12. м. м. на російській території важка пригода залізнична. Поїзд, що виїздить з російської Новоселки о 10-й год. вночі, переходить через тунель, який є поміж Сальдипештами й Рибницею. Як поїзд був уже в половині тунелю, спав нагло кількохсотнаровий камінний блок та розторочив машину, почтовий віз і три вагони. Пятнадцять осіб втратило життя, а 19 є тяжко ранених.

Крадені. В Н. Санчи арештовано Стефана Малайчика, листовноса в поштовім уряді на залізничній двірці, за те, що викрадав гроші з американських листів. Начальник пошти приловив його на крадіжці 18 листів. — З нагоди шконтра пошти в Буківську коло Сянока виявила ся в касі недостача понад 2.600 корон. Почтмайстер І. Адам утік в невідомім напрямі. Вислано за ним стежні листи, однак доси без успіху.

Також спосіб на зливні дощі. В селі Альшорапш, ційського комітату на Угорщині, помер сими днями пастух Йосиф Пітоняк, котрого знали в цілій околиці яко знахора, а місцеві селяни брали того переконання, що то ніхто інший лиш померший знахор тому вивуватий, що падають безнастанні зливні дощі. Коли слота понизила їм всі плоди, взяла їх така лють, що постановили в оригінальний спосіб зробити конець слоті. Пішли всі громадою на кладовище, відкопали там тіло Пітоняка і спалили на приготуванні вже наперед кострі. За той забобон будуть тепер мусіти відповідати перед судом, бо жандармерія розвела вже дождження в сій справі.

Чим займають ся жидівські рабіни? До Львова приїхав сивий рабін Ароп

Сакс і замешкав в розкішнім готелю. Поліція, який поведене рабіна показало ся підозрілим, почала за ним слідити. Показало ся, що жидівський духовник займав ся вивозом „людського товару“ до домів розпусти. Рабіна посаджено в арешті.

Наслідки сьогорічної слоти в селі Мшанці (старосамбірського повіта). До „Діла“ пишуть: Вже серпень був перепадистий, день, два було погідно, а відтак перепадавав дощ, а навіть була щось зо два рази сильна буря, що повививала зерно з солом. Стала слота почала ся 1-го вересня і перетривала з малими перервами аж до 24-го жовтня, а того дня упав сніг. У нас жито були вже вижали і покосили більшу частку вівса і ячменю, а снопи зложили в кіля. Таких газдів було дуже мало, щоби звезли все жито перед слотою, ячменю і вівса ніхто не привіз і снопа. По 3 тижнях трохи уняло ся і люди кинули ся возити снопи до будинків, та горішні снопи в колах і усталені на землі замокли і позростали, а і другі, що були накриті, промокли, і таке мокряче возили домі, покладували на стайнях і хижих і все там бутіє і плієніє. Не буде доброго хліба, і не буде що сіяти, бо збутніє і запліснїє зерно певно не скільчить ся і не зійде. Біб, горох, ленча, другий покїс команиці і лен пропав. Вимканий лен стелили разом з головками, щоби уросив ся, насїне випало, а било збутіло. Біб і горох або висипав ся на поли, або запліснів в будинку. Намочені коноплі матерії ще й тепер стоять у воді і там замерзли. Так само змерзла капуста на поли. Бульбу майже викопали, але ще суть газди, що докінчують копати, одна четверта часть зігнила, декотрим газдам, що зсипували бульбу до комор, боїща попримерзала підчас морозів. Жита під зиму майже ніхто не сїяв, а хто і посїяв яку чвертку, дві, то і не заволочив, бо настали морози. Гною не можна вивести, бо дороги цілком понижені, хто сїяв жито, то розсївав або томасину, або по бульбі (на булянках). В часі слоти, звозячи з поля, кожний їхав туди, де було легше переїхати, понищили рілі і луки, що і за кілька літ не загойть ся. Худоба кормлена стухлою пашою змиршавіє, приїде на ніщо і не буде мати ціни, а можливо, що буде і гинути. Також не поставили собі люди палива, бо не можна було привезти дров, дехто ще і тепер по груді і снігу їде до ліса, а загально не будуть мати люди чим хижі опалити і при чім їсти зварити. Громадська старшина писала два рази до ц. к. староства в Старім Самборі про шкоди спричинені слотою і два рази приїздив в село урядник для провірення. 20-го жовтня зіїшла ся ціла рада громадська і багато газдів, щоби оцінити висоту шкоди в селі. Усю шкоду оцінили приблизно на 96.000 корон і ухвалили написати письмо до ц. к. староства, щоби відложило стягане податків на 1913 р., (а воно прислало в три дні потім ексектора) і щоби вистарало ся для громадян о сіль для худоби, та грис, а на весну о насїне вівса і ячменю. Село Мшанець лежить на границі старосамбірського, ліського і турецького повітів. По сусідніх селах така сама благодать, як і у нас, а проте доходять нас слухи, що пр. грома-

ди Бистре, Галівка, навіть не писали до староства о відношене податків з прийоки ушкодження земних плодів через слоту. — М. Зубрицький.

Кілько важить жива і мертва риба? Один німецький князь скликав учених і задав їм питанє, чому мертва риба важить більше як жива? За найліпшу відповідь обіцяв той князь велику винагороду. Учені розійшли ся домі, а по кількох тижнях поприносили дуже „учені“ відповіді. Князь одначе не дав жадному ученому нагороди, лишень спитав: „Чи справді мертва риба важить більше як жива?“ Як отже мусіли заведити ся учені, коли зважили живу і мертву рибу і переконали ся, що мертва риба не важить ані на волос більше від живої.

Ніхто не знає, де його щастє чекав. Цікава пригода лучила ся недавно в Англії. В місті Манчестер жила вдовиця з донькою, пані Сміт. Обі продавали богато яєць, а на однім написала донька свою адресу і додала свій опис: „білявка, 18 літ“. Так пописане яїще пішло з другими в світ. Спілка вислала богато яєць до Америки і в місті Бостоні допало яїще в руки молодця Томі Берклея, котрому ціла пригода дуже подобала ся. За тиждень дістала пані Марія Сміт лист з такими словами: „Опис мені подобав ся. Приїду найближчим кораблем“. І справді, за короткий час приїхав пан Берклея, молоді припали собі до вподоби і — побрали ся. Для дівчат з того наука: уживайте до своїх сто способів ще й того сто першого.

Скаржить доктора за те, що не вмер. Ріжні бувають процеси в америк. судах, часом навіть дуже дивачні, але такого процесу, аби хтось когось скаржив за те, що не вмер, до тепер, здаєсь, ще не було. Такий власне оригінальний процес відбуває ся тепер в Спокейн, Ваш. Тамошний годинникар, Гольдблат скаржить свого лікаря, д-ра Когера о 15 тисяч дол. відшкодована за те, що не вмер, як се йому лікар предсказав. Годинникар Гольдблат впевняє, що лікар освідчив йому, що він має рака в жолудку. Припускаючи що його виздоровлене є неможливе і хочачи своє майно полишити спадкоємцям в готівці, продав за безцін свою фірму зі стратою 15 тисяч доларів і чекав смерті. Тимчасом інші лікарі, оглянувши його добре, сказали, що він є цілковито здоровий. Цікавий буде осуд в сій справі.

Добра відповідь. Було се під зиму 1750 р. Турецький управитель Боснії зажадав від володаря Чорногори, щоби прислав йому двацять найгарніших дівчат у віці від 12 до 15 років, бо инакше знищить цілу Чорногору та її мешканців. На се володар Чорногори скликав збори, на котрих ухвалено таку відповідь: „Чи ми платили тобі коли який податок? Даниною, яку ми могли би тобі післати, взяв би ти найтяжший камінь наших гір, а замість 12 дівчат посилаємо тобі 12 свинських хвостів, котрими прикраси свій турбан“. Наслідком тої відповіді прийшло до війни, в котрій 10 тисяч Чорногорців розбило 25-тисячну турецьку армію.

ДІМ АГРОХОВСКИЙ-СП БАНКОВИЙ

наслідники **Л. В. ШВЕНК** ВЛАСНИТЕЛЬ

ОЩАДНІСТЬ се підстава багатства. Не скуїсть веде до напруги, а розумне складає грошій в чеснім поважнім банку, який дає гаранцію і виплачує процент від вложених грошій.

ВИСЛАЄМО ГРОШІ в поручку, що адресати одержать їх протягом 10 днів. Телеграфічною дорогою за 24 години. Вимага грошій по найдешевшій курсі.

ШІФЕРТИ до і в Старого краю на всі найліпші і найпекніші корабельні лінії по компанійних цінах.

КАНЦЕЛЯРІЯ НОТАРІАЛЬНА вилагоджує всі документи австрійські, російські і німецькі, які потверджує консуль, так що суть важні в краю.

285

Навша вложена в касі ОЯДОВІЙ В СУМІ 100.000.00. ДОЛЯРИВ

У власнім імаху: 292-294 Bedford Ave. per Grand Str. Brooklyn, N.Y., і 115 East 7th Street, New York, N.Y.

„SVOBODA“ (LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY

Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the
United States, Canada and Europe.
The only advertising medium. Rates
furnished on application.Entered as second-class matter March
30, 1911, at the Post Office at Jersey
City, N. J., under the Act of March 3,
1879.

„С В О Б О Д А“

газетний для руського народу в Америці
і орган „Р. Н. Союзу“, виходить що
тижня в четвер і коштує:в Америці на 12 місяців \$2.00
до старого краю на 12 місяців ... \$2.50
в Америці на 6 місяців \$1.00

Оплатувати газету треба завжди з гори.

Адреса:

„SVOBODA“

83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.Гроші треба посилати в режістрованих
ліст, або через експресовий або
почтовий моні ордер. Моні ордер, то є
грошовий переказ, котрий дістанете від
почтара або агента на експресовім офісі,
пішліть на нашу адресу, бо без того
ми не годні грошей дістати.Дописи просять ся писати лишень на
одній стороні картки. Дописи, неприго-
жі до друку, нищать ся, наколи з гори
не було зазначено, що жадає ся їх звороту
і не було залучено марок на зворот.— За всі оголошення (адвертайзменти),
поміщені в „Свободі“, Редакція не
відповідає.

Балканська війна.

Як було вже сказано в останніх
числі „Свободи“, повновласники обох
воюючих сторін зійшли ся в неутра-
льній місці і радять далі. Є певна на-
дія, що прийде між ними до заклуче-
ня мира. На яких услівях — того не
мож на певно сказати. Але як тепер
показує ся, Болгарія не в однім уступ-
лять. Ходять погослови, що лишать
Туркам весь край аж по ріку Маріцу.
Туреччина не прийме упокоряючих ус-
лівій, бо в теперішній хвили вона не є
в так дуже скрутіім положенні. Если
буде треба, то може провадити війну і
цілий рік. Сьвіжих жовнірів Азія до-
ставить їй подостатком. Протинно Бол-
гарія не може йти в тім згляді дорівнати.
Если може числити на поміч, то хіба
від Греції, бо Сербія готуєть ся до вій-
ни з Австрією, отже потребує війська
на свою оборону.Підчас коли між арміями коло Ча-
талджа панує спокій, то на других мі-
сцях війна продовжує ся даліше. Під
Адріанополем уживають тепер Болгарі
аеропланів (літаючих машин) і з них
кидають експлодуючі матерії на місто.
Та помімо сего твердиня Адріанополь
не піддає ся, так само і Скутарі. На по-
лудне від Адріанополя, коло міста Де-
мотіка, болгарське військо стрітило ся
з одним турецьким відділом, котрий чи-
слив близько 8.000 людей і по завзятій
битві сей відділ піддав ся Болгарам.
Показує ся, що малі турецькі відділи,
пороскидувані по цілім краю, не мали
навіть часу злучити ся з головною ар-
мією, так скоро і несподівано вдарили
Болгарі на Турків. І тій своїй скорій
акції завдячують вони свої перемоги.
Грецька флота заняла два більшіострови на Егейським морю: Хіос і Мі-
тілені. Колись, в старинних віках, ці
острови відігравали велику роллю серед
Греків. Остров Хіос має 60.000 жителів,
переважно Греків. Від часів, коли сей
остров перейшов під панованє Туреч-
чини, він багато потерпів. Коли 1822
р. Греки збунтували ся, близько 30.000
Греків убито або продано в неволю як
невільників, а около 20.000 опустило
остров. На Адрійським морю заняли
Греки малий остров Савсено, напроти
міста Авля, де то Альбанці проголосили
независимість Альбанії.Над сею Альбанією готуві побити
ся Австрія і Сербія — а може легко
прийти і до європейської війни. Сербі
рішили за всяку ціну дістати ся до мо-
ря, щоби свої продукти могли висилати
до чужих країв, не стоячи о нічию ла-
ску. До тепер щонебудь хотіла Сербія
вивезти зі свого краю, мусіла посилати
тоє через Туреччину або Австрію. Як
одна так і друга держава накладала на
сербські товари великі ціли, так що ті
ціли пожирали велику силу грошей, а
для Сербів зі спроданих товарів мало
що зіставало ся. Отже щоби вже раз у-
вільнити ся від чужої опіки, постано-
вили Сербі, не зважаючи на нікого і
на ніщо, захопити якесь портове місто
в свої руки. І тепер якраз по тяжких
маршах через гористу околицю серед ве-
ликого снігу, сербські війська дійшли
до моря і заняли портове місто Дураццо,
протин чого Австрія вже від давна силь-
но протестувала. Сербія, чуючи поміч
і захопту зі сторони Росії, не ува-
жала на жадні грози Австрії і доти
не спочала, доки не дійшла до своєї
цілі. Як воно то все скінчить ся — ще
не знати. На разі Австрія сильно ском-
промітувала ся, бо, маленька Сербія та-
ки поставила на своїм. Що-се не допро-
вадить до спокою, то певна річ. Если
не тепер, то в найблизших роках так
Австрія як і Росія мусять розрахувати
ся. Чи скорше чи пізнійше мусить при-
йти між ними до війни, котра рішить до-
лю одної або другої держави.Між воюючими державами прийшло
вже до порозуміння і найдаліше до 3-го
грудня підпишуть інтересовані сторони
протокол що-до завішення оружжя і при-
ступлять до обговорювання услівій ми-
ра. Після донесень англійських коре-
спондентів мир буде заклучений на от-
сих услівях: Адріанополь і Кірк-Кілі-
сієг та край від ріки Маріци на схід
затримає Туреччина, лиш укріплення в
Адріанополі має вона понизити. Бол-
гарія дістане Тракію на захід від Ма-
ріци і приступ до Егейського моря на
просторі яких 80 англ. миль, від горла
ріки Маріци до міста Кавала, напроти
острова Тазос. Греція стримає Епір а
може і Солун, Сербія стару Сербію з
столицею Ускуп-Скопље, а Туреччина не
має нич проти того, щоби Сербія мала
доступ до Адрійського моря. Черногора
отримає Скутарі і більшу часть Нового
Базару. Македонія і Альбанія отрима-
ють автономію-самоуправу. Що більше,
Туреччина просить, щоби її прийняв бал-
канський союз в свої члени, щоби спіль-
ними силами всі вони могли боронити
ся проти Австрії і проти другої держа-
ви, котрої не називає по імені.

о. Д. Хомяк.

Военна всячина.

Турецькі спеціальности.

Хто читає вісти з війни, стрічаєть
ся із властивими висловами, які або
не цілком добре розуміє або фалшиво
інтерпретує. Так пр. часто читаєть ся
слово Порта, Висока Порта й
мимовільно розуміє ся при тім турецьку
державу. Та таке розумінє неправдиве.
Під Високою Портою або Османською
Портою не треба розуміти Туреччину
як етнографічну або політичну цілість,
а лише царгородське прави-
тельство. Слово се походить відсі-
ля, що на Сході віддавна (в Перзії і
візантійській державі) було в звичаю,
перед брамами і королівськими пала-
тами улажувати народні збори і суди.
Вислову Висока Порта вживали в ві-
зантійській державі та розуміли під тим
так королівські брами, як і найвищі
місця правительства. Султан Орхан на-
звав відтак також браму своєї палати
Великою Портою.

Імя султан також східна власти-

вість. Походить із арабського а озна-
чає стільки як пан, владілець, і було ти-
тулом могометанських володітелів у
східних краях, іменно турецького ці-
саря, що зветь ся також кан, каган або
надинах.Слово диван перського походже-
ня. Се число многе від дів, а означає
тільки як демон (староруське див), ліп-
ше дух. Один старинний перський вла-
ділець, як говорить переказ, переходив
раз попри свою раду, коли вона саме
кінчила ся й сказав двозначно „Інан
диван онд“ с. зн. „Се великі духи“ або
нинішніми словами „Чисте семейство!“
Диван означає на Сході кімнату нарад
турецького султана або турецьке мі-
ністерство, в яким перше місце займає
великий везир. Побіч нього сидять дер-
жавні достойники: реїсефенді —
міністер заграничних справ, кілябей —
міністер внутрішних справ, чауш
баші — міністер поліції, дефердар —
міністер фінансів, капудан-паша —
великий адмірал, а відтак бергербеги,
давнійше румельський або боснійський.
Їх наради відбувають ся звичайно в
Царгороді в салі султанського сералю.Сераль се гарем султана. Тут
мешкають сотки невольниць-одалісок, з
яких султан вибирає собі сю, котра йо-
му до вподоби. Сам султан не заклучує
справжнього подружжя, але кадуна,
котра вродить йому дитину, називаєть
ся газекі-султана й не може вже поки-
нути сералю. Мати султана називаєть
ся султана-валіде. Вона зазнає вели-
кої поваги і має на дворі великий вплив.Гарем означає в арабському щось
святятого. Се жіночий відділ у могоме-
танських домах до якого крім госпо-
даря дому нікому не вільно входити.
Виймок становлять лише євнухи. Гар-
ем се мешканє законних жінок сул-
тана. Вони відрізняють ся між собою
рангами, й тому гарем ділиться на від-
діли першої, другої, третьої кадуні і т.
д. (жінок султана). Кадуні рідко ко-
ли виходять, кожда відділена для себе,
має в своїй гаремі свої огороди, ку-
пальні і т. д. яких 160—200 одалісок.
Крім сього в гаремі є яких 1200—1400
побічних жінок султана. Верховодство
над цілим гаремом має кага-кадуна,
старша улюблена жінка султана. Її при-
казів мусять точно слухати. Вона теж
стараєть ся про порядок і спокій в гар-
емі.В гаремі збирають жінки свої това-
ришки, приймають їх сьвятоточними обі-
дами, зодягнені у найвишнійші строї і
дорогоцінності. На такі торжества за-
прошувєть також танечниці, що танцюють
найгарнійші танці, при звуках тамбурі-
на. На улицю жінки виходять усе за-
слонені серпанком, а збирають ся у
купелях, що на Сході належить до щод-
денного обовязку. Мошея для Туркині
заборонене місце. Та хоч як жінки відір-
вані від сьвіта, вони своїм чоловікам
уміють робити різні рафіновані жарти,
вдають ся в різні любовні пригоди, в
чим їм помагають модистки, фризьєрки.
Се понайбільше Вірменки і Жидівки.
Та такі проступки дуже небезпечні. Не-
раз чоловік, якого жінка зрадила, за-
шив її у мішок і втопив. Многоженство
означає коран на чотири порядні жін-
ки, але позволяє на неограничене чи-
сло побічних жінок. Та що жінки по-
требують коштовного життя, то на та-
кий люкеус многоженства може собі по-
зволити лише багатий Турок. Відаки
годять ся звичайно на одну жінку, а
не раз і сеї ім за багату.Жінки закрапують собі вії на чор-
но, нігті брунатно, темножовто або чер-
воно. Їх верхній одяг се довгий, сво-
бідний плащ із брокату або атласу, з
досить широкими короткими рукавами,
звичайно обрмований футром. Під пла-
щем носять повкове вбранє, вишиване
золотом і сьріблом. На грудях отворе-
не, має довгі рукави а підпоясують ся
поясом шкіряним, атласовим або виши-
ваним аксамітним. Сей пояс звичайно
найдорожший. Шовкові штани широкі
а сягають аж по кістки, на голові но-
сять турбани зі звисаючим кінцем. Ко-
нечною прикрасою є перли і дорого-
цінні камені, які носять як колії на шії
і нарамники. Менше заможні засту-
пають сі прикраси золотими гріншми.
Курять і жінки і мужчини.Турецький дім з надвору ве-
ликий, його голлий мур творить чо-
ло дому, що то тут то там заосмотрене за-
кратованим вікном. Аж до першого по-верха мурований, всі прочі неверхи де-
ревяні. Тому часто в турецьких мі-
стах повстають пожежі. Дуже ріжнить
ся середина дому, тут замощний Турок
як може так її прикрашує. Середину за-
будована творить подвіре виложене мар-
морем, окружене терасами цвітів і га-
лерія, що опираєть ся на високих струн-
ких стовпах. По середині подвіря зви-
чайно є фонтана і високі, густі листа-
ті дерева. В партері мешкають невід-
ники і инша служба. Широкі деревляні
сходи ведуть до мешканія господарів, а
то селяміка мужеського мешканія і гар-
ему, жіночого. Стіни в кімнатах ви-
кладані дорогими білими плитами або
мозаїкою, часто прикрашені коштовним
мальовплом цвітів. Понад дверми на-
писано золотими буквами реченє з ко-
рана. Меблів нема ніяких — ні стола
ні крісел. Зате здовж стін іде підпис-
шенє, наче лавка, виложене коврами т.
зв. диван, що заосмотрене також у по-
душки й инші предмети, що служать до
спочинку. Тут Турок цілий день спо-
чиває підогнувши ноги, тут спить він
у ночі. Доловка вистелена дорогими
коврами, вікна прикрашені коштовними
занавісами.Релігією є іслам. Слово се араб-
ського походження, походить від с а л я
м а, що значить відречи ся. Отже іслам
означає цілковите відреченє і відданє
себе Богови, що Магомед уважає пер-
шим услівєм віри магометан. Потім і-
сламом названо й саму могометанську
релігію. Наука містить ся в корані.
Слово коран означає тільки як убиванє
„ворогів ісламу“, під котрими розумі-
єть ся всіх не-магометан (також забо-
ронені під карою могометанські секти),
але передовсім ра я — християн. Се
іслам не лише позволяє але й велить.
Тим пояснюєть ся фанатична ненависть
турецьких мас, які теж у сій ненависти
виховують ся. Турецькі теологічні шко-
ли т. зв. медреси, що є при мошеях,
становлять головне жерело фанатизму.
Тут плекаєть ся ненависть до християн,
а питомці тих шкіл, с о ф т и, пізнійші
духовники, що відправляють молебні на
гробах султанів і инших достойників,
готові кожної хвилі підбурювати товпу
до кровавих заворушень під позором
оборони віри.Правительства користують ся фана-
тизмом обильно у війнах, до сього вжи-
вають б а ш и б о ж у к і в. Слово баші-
божук походить від турецького баші —
голова, б о ж у к — лютий, отже: люті
голови. Розуміти під ними треба непра-
вильних турецьких жовнірів, що скла-
дають ся з найріжнійшої дряни. Головно
вславили ся башібожуки в росій-
сько-турецькій війні в р. 1853—54, де
були справжнім пострахом усіх спокій-
них мешканців. Вони найбільше дали
ся в знаки Славянам у Болгарії, коли
вона ще належала до Туреччини. Так-
само дали себе пізнати в Боснії в р.
1852—53 своїми звірськими вчинками,
а 1857 у Герцеговині і на границях
Чорногори. Їх відвагу до зоружених лю-
дей ціхує як найскорше втеча, зате до
незоружених вони дуже відважні. По
битві під Гратіово, де Чорногорці від-
несли перемогу, мусіла Порта під напором
чужих конзулів розпустити башібожу-
ків. Та як лише Порта потребує їх, за-
раз покидає. Арнавти між баші-
божуками найславнійші проступники.
Вони між полудневими Славянами звіс-
ні як Альбанці, а самі звать себе Шкі-
петарами, від імені своєї вітчизни Шкі-
пи. Як епігони колишніх Епіротів, у се-
редновіччю були вони звісні під іменем
Альбанези або Альбаніти. Що-до мови
належать до індоєвропейського пле-
мени; деякі етимологи перечуть сьому. У їх ві-
тчизні — крім Турків по твердинях і мі-
стах — не були ніякі инші племена, а
самі Арнавти вдерли ся глибоко в сла-
вянські краї, головно по великій ман-
дрівці Сербів до Угорщини під патрі-
ярхом Црноєвичем 1690 р. Области над
озером Скутарі між рікою Дрін і Білим
Дрином були перед упадком сербського
царства понайбільше заселені Сербами.
Доказують се ще нині назви місцевостей
замешканих Арнавтами. Нині є Арна-
тів 1.750.000, зі сього 1.400.000 у Ту-
реччині, 250.000 в Греції та 100.000 в
Італії. Що-до віроповіданя є їх яких
один мільон магометан, 250.000 Греків,
а 120.000 католиків. У горішній Альба-
нії розрізняють ся чотири класи насе-
лення: міредити, малісори, католицькі та
магомеданські мешканці рівнин і міст.

Християни симпатизують у теперішній війні зі своїми одновірцями, магометани завзяті вороги.

Цікавою турецькою властивістю є постанова корану, яка забороняє малювати людські постаті. Хоч у Турків годі говорити поважно про члекане наук і штук (без уваги на їх царгородський університет і академію), ся заборона спинює дуже поступ гарних штук, бо турецький маляр малює лише краєвиди, що найвище малює також цвіти, птахи, арабески і т. д.; різбар обмежується на надгробниках і гробівцях. Турецька музика лишена всякої гармонії, а її злі сторони всюди звисні. Так звана яничарська музика, яку грають також по європейських регіментах а виступає під назвою турецької музики, що правда турецького походження, але виобразували її Європеїці.

Справозданє і ще просьба.

Дорогі Родимці! Свого часу був поміщений в „Свободі“ поклик до ласкавих руських сердець о добровільні жертви на читальняний дім в Краснім. Сей поклик, чи радше просьба відносила ся передовсім до тих земляків, котрим Красне є добре знане і котрі повинні би поспішити з якою-такою допомогою своїм братам у Краснім. Та хоч від оголошення сеї просьби минуло уже повних 4 місяці, то на сю ціль вплинуло на мої руки заледви \$10.50, квота дуже скупенька, щоб нею підпомогти таке гарне а притім пекуче діло.

Я до сеї пори сею справою нікому не докучав, але тепер, зважаючи про тяжкі часи в старім краю, осміляю ся в імені потребуючих витягнути руку з умильною просьбою: Земляки! Скиньте ся по кводрови, а зробите сьвяте діло, бо допоможете бідним, але щирим Русинам вибудувати свій власний читальняний дім, своє духове огнище, у яким наші брати будуть набирати ся нових сил до завзятої боротьби з ворогом.

У мене знаходять ся в тій справі два благальні листи: один від Веч. о. Ганкевича, пароха в Краснім, котрий єсть головою читальні „Просьвіти“, а другий від п. Якова Лиса, секретаря Тов-а „Січ“ в Краснім. Якби Ви, дорогі Родимці, прочитали ці два листи, Ви певно сплакали би ревними слезами, і не жалувалибисте кілька центів на будову читальняного дому в Краснім. Та я таки не трачу надії. Я певний, що за короткий час призбирана мною до тепер квота побільшить ся до найменше в десятеро. Хто має у грудях милосерне серце, нехай не переходить над моєю просьбою до порядку денного. Всі датки на сю ціль прошу посилати на мою понизшу адресу. Імена всіх П. Т. жертводавців я оголошу пізнійше в „Свободі“, а гроші заплаю на місце призначення.

З глибоким поважанем
М. Пшонівський,
R. I. Hospital
Providence, R. I.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА“ В ГАЛИЧИНІ.

В Гартфорд, Конн. зложили слідуєчі доброді: М. Мельничук \$1.00; Л. Сидорак 50 цнт.; М. Гаврилуків 35 цнт.; по 25 цнт.: Т. Ковалевський, І. Нестерук, І. Соловій і А. Ярдан; Юлія Родинська 15 цнт.; по 10 цнт.: Г. Явірницький, Н. Ярошевський, В. Ковалюк і Н. Н.; П. Дралик 5 цнт. — Разом \$3.45.

В Вальінгфорд, Конн. зложили слідуєчі доброді: Д. Шуліг \$1.00; по 25 цнт.: І. Борович, Н. Дзюбакевич, І. Данчишин, І. Холявка і П. Харчак; Л. Сидорак 20 цнт.; по 10 цнт.: Катерина Стрілка, Катерина Борович, Н. Данчишин і Н. Шляхтич. — Разом \$2.85.

Всім П. Т. Жертводавцям складаю сердечну подяку. Нехай Вам Господь Бог нагородить старцею! — Ал. Ярдан.

На хрестинах в Олексі Барана в Порт Джервіс, Н. Й. жертвували слідуєчі: С. Лисак 50 ц.; по 25 цнт.: М. Косогона, А. Білик, В. Ваврів, І. Прохир, Ф. Бернад, С. Мазур, О. Баран, Н. Каваліц і М. Бабій; по 10 цнт.: Анна Бернад, Г. Коваль, Ю. Ваврушак, О. Сидор і Ю. Квасний. — Разом \$3.25.

На хрестинах у п. М. Пилиців в Кромптон, Р. Ай. зложили на запис п. І. Кравчука слідуєчі: М. Пилиців, Л. Ковалюк і Я. Гудима по 1 дол.; А. Кондрат, Гр. Якимець і М. Саміла по 50 ц.; Ю. Малішевський, Ф. Тимошик, М. Андрець, Т. Дичун, Д. Дичун, В. Федорович, Я. Семчук, Р. Москалюк, Павліна Барчук, Кс. Ковтунюк, П. Ковалюк, Д. Цимбалістий, І. Кравчук, М. Гудима, Мар. Гудима, М. Мартинів, С. Москалюк, І. Турський, В. Штокайло, Павліна Присяжнюк і П. Гудима по 25 цнт.; М. Пилиців 20 цнт.; Г. Нригудла, С. Мартинів, М. Гевка, А. Присяжнюк і Я. Надорозний по 10 цнт.; А. Длугаш 5 цнт. — Разом \$10.50.

Честь Вам, кромптонськї Русини, що й Ви не лишаєтесь позаду других та дбаєте за рідну школу в Галичині. — З поважанем: П. Ковалюк, член Р. Н. С.

Оголошено в ч. 47. „Свободи“ \$164.01

Загальна квота \$184.06

ПОДЯКА.

На руки Вп. Дмитра Капітули, гол. Предсідателя Р. Н. Союзу, складаю на сім місци сердечну і щирю подяку всім П. Т. урядникам нашої організації і всім її членам за виплачене мені ухвалою XII. Гол. Конвенцією заломоги в квоті \$100.00 Нехай милостивий Господь подасть кріпость і благословенство Р. Н. Союзови і нехай ся наша щироруська організація зростає з року на рік в сотки тисяч членів! До своїх любих земляків кличу із глибокої душі: Вступайте громадно до Р. Н. Союзу і забезпечайте себе на випадок недуги, каліцтва і смерті. Р. Н. Союз заступає на те, щоби його підперти, бо він дбає за своїх бідних і немощних членів та за сироти і вдови по померлих членах. В Р. Н. Союзі наша сила і слава! Р. Н. Союз се гордість нашої Американської Руси! — Слава Ісусу Христу! З високим поважанем

Іван Гідо, член Р. Н. Союзу, від. 85,
в Гейзелтон, Па.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

В нед. дня 7-го Дец. с. р. урядуює кружок драмат. представлене „СЕМЕ НЕ КРАДИ“.

1) Передтим попередить цінавий монолог славного нашого монологіста д. Петра Гуцалюка.
2) Потім наступлять написи хоральні дітей шкільних під проводом дяноучителя п. Івана Пероговського.

3) А в кінці:

„СЕМЕ НЕ КРАДИ“.

ОСОБИ:

Мотю — д. Григор. Маслій.
Сура — п-ї Юлія Зволінська.
Лейбусь — Лія Ваверчак.
Війт — д. Андр. Важа.
Семен — д. Мих. Данчишин.
Тарас — д. Василь Дмитрів.
Іван — д. Ник. Колодій.
Танас — д. Стеф. Крицький.
Циган — д. Мих. Війтів.

ПОЧАТОК О ГОД. 8. ВЕЧ. ТОЧНО.

Сим запрошає всіх пов. Крайнів замешналих на плейзах належачих до парохії Перт Амбой КРУЖОК ДРАМАТ.

ЗЕРКАЛО ЗДОРОВ'Я.

О лиці можна сказати, що є зеркалом здоров'я. Видячи чоловіка о чистих білих рисах, ясенорожевих кольорах, бистрих очах, червоних устах і здорових зубах, скажете без наміслу, що він є здоровий. Коли однак його цера є пожовкла, лице повне гніву, очі понурі, уста бліді, зуби зіпсуті, скажете відразу, що той чоловік не є здоровий. Його клопоти суть по більшій часті спричинені органами травлення і ми повинні поручити йому уживане Трінера Американського Еліксіру Гіркого вина, яке найліпшого середника. Колинебудь зайде потреба побудження жолудка, утроби або внутренностей до ліпшого функціонування і побільшення сил нервів, Трінера Американський Еліксір Гіркого вина всею то зробити. В браку апетиту, занецищення кишок, випадках злого травлення, сей середник дасть вам задоволене. По всіх друготорах.

JOS. TRINER,
1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill

НОВИНА! ПЕРШИЙ РУСЬКИЙ СТІННИЙ КАЛЕНДАР В АМЕРИЦІ!

Видає банкової фірми і агенції карт корабельних Івана Ковача в Брукліні.

Хто хотів би набути безплатно гарний стінний руський календар, окрашений подобизнами наших заслужених людей, нехай зверне ся на понизшу адресу залучаючи 2-центову марку: JOHN KOVACZ, 36 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Російсько-Американська Лінія

Найгарніший, найбільшій і найшоршій пароход, удержуючі правильний пасажирський рух поміж Росією і Америкою без пересідання у ніякій посередній пристані. Нові, двотрубні пасажирські кораблі „ЦАР“, „КУРСЬК“, „РОСІЯ“.

До Роттердаму 8 днів, до Пітсбурга 11 днів.
\$33.00 — III класа — \$35.00
\$45.00 — II класа — \$50.00
\$60.00 — I класа — \$70.00
Найближший від'їзд корабля в Нью Йорк: „БІРМА“ 7. Децембра — „ЦАР“ 14. Децембра „РОСІЯ“ 28. Децембра.

По більшій подробиці просить ся звертати до наших агентів або до генерального заступника:

A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY NEW YORK, N. Y.

В давних часах

козакі бороли ся мечами, але ті часи вже минули; нині треба бороти ся пером, то є мовою і письмом.

Жерелово перо „Січ“ є в чистого 14-каратового золота і є гарантоване на 1 рік у Адама Січ Правовольного в Чикаго. Се є дуже добра річ для Ваших кривих чи зпаконих як дарунок на Різдвяні Сьвята. — Перо коштує лиш 1 дол. Хто не буде в пера задоволений, тому верну гроші. — Посилайте гр. мі на моней-ордер, долучіть 14 центів на режістер і адресуйте:

ADAM SICH PRAVOVOLNEY,
4500 Prairie Ave., Chicago, Ill.

Робітня риз церковних і склад інших церковних річий.

Подаю до відома Всеч. Отців і Хв. Комітетів церковних, що я перенесла свою РОБІТНЮ до NEW YORKU, а варазом заосмотріла ю у всякі церковні річи.

Маю на складі чудесні Євангелія, Служебники, Ізборники, Часослови, малі Трєбники і др. — Чаші, Пушки, Хрести, Лямпи вічні, Хрести процесійні і т. д.

Ризи вирабляю від \$20.00 почавши.

Стіхари, Літани, Рузнички, Обруси, Хоругви першої класи, Образи прекрасно ручно мальовані, Фани братські.

Гафтуру ручно обрави і золоті букви.

Відзнаки для Братств.

Маю також світло церковне в фабриці в Сиракуз і продаю його по ціні фабричній.

Молитвослови, як: Гостинець, Осавна, Господу помолим ся.

Що до виконання роботи, прошу удаватися в довірє, понеже я була залята довні літа в Ривнідї Самбірській в Галичині.

За дотеперішнє довірє і узнанє моєї праці складаю сердечну подяку так Всч. Отцям, як і Хв. Комітетам церковним.

Зофія Ольшанська

155 2nd Ave., New York.

Заложений 1882 року — існує понад 30 літ.

Чи Ви посилаете гроші до Старого краю?

Найвигідніше посилати гроші до краю через сей довго існуючий, багатий, Дім Банковий. Се є безпечний, скорий і дешевий спосіб. Посилаємо міліони долларів для Ваших Родимців. Остаємо під наглядом Контрольного Департаменту Стейту Нью Йорк. Се дає запоруку, що всякі справи полагоджують ся безпечно.

Принимаєсь гроші до щадниці.

Продаємо карти корабельні до і з Європи на найвигіднішій лінії корабельні.

Вимінюємо гроші по дуже низьким курсі.

Полагоджуємо всякі справи нотаріальні і легалізуємо через конзуля. Колектуємо спадки і довги.

Пишіть до нас а ми подамо Вам всякі поясненя.

HUGO LEDERER'S BANKING HOUSE,

55 Avenue B, Corner 4th St., New York City.

ТЕПЕР МАЄТЕ НАГОДУ КУПИТИ \$26.00 ЗОЛОТУ ГОДИНКУ ЗА \$10.90 ГОТІВКОЮ.

14K. Solid Gold filled в 17 каміннями, Waltham осередок. Ніяка в світі компанія не дала ніколи такої нагоди. Робимо се даятого, щоби познакомитись з Вами і щоби Ви опісля поручили нас своїм приятелям. Декотрі з Вас розуміють ся на ціні годинок і узнають наше знамените предложение. Памятайте, що ся з 17 каміннями Waltham годинка є також adjusted, quick train, straight lines escapement, exposed pallette, compensating balance, Birgurt hair spring, hardened and tempered in form, patent micrometric regulator. Накручуєсь автоматично і іде докладно.

14K. Solid Gold filled окладники, подвійні, гравіровані в найгарніших взорах. Фабрична 20-літня гваранція находить ся при кожній годинці. Спитається купців у Вашім місті про ціну сих годинок, однак скажіть їм усе те, що тут пишемо. Вони напевно скажуть Вам ціну \$26.00.

Наша ціна для Вас є тепер \$10.90. Ми не прийіємо замовлення від склепарів з годинниками ані від агентів за сю ціну.

Пришліть нам з гори 25 цнт. (почтовими марками) і подайте число 75, а ми вишлемо сю годинку до експресового офісу у Вашім місті і дамо їм порученє, щоби позволили Вам оглянути сю годинку, а наоли вона Вам подобаєсь, заплавіть в експресовій офісі \$10.65, і возьміть собі годинку. Если-ж пришлете нам з гори цілу належність т. є. \$10.90, ми дамо Вам в дарунку \$3.00 гарний золотий ланцюжок, гварантований на 5 літ. Не обавляйтесь висилати наперед грошей, бо наша фірма є великою і певною, а в случаю недоволення звертаємо кождому гроші. Ся нагода буде лиш через короткий час, тому не відкладайте замовленя.

DEALERS WHOLESALE CO.,

4 East 27th Street, Dept. 182, New York.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНОЇ ШКОЛИ“ З НОРТГЕМПТОН, ПА.

На весілю Панька Демчука і Теклі Лех зложили слідуєчі: Панько Демчук 50, Матій Трепо Багнюк 25, Іван Мазепа 25, Демко Демчик 25, Олена Радзюк 20, Казимир Турковський 25, Дмитро Багнюк 25, Іван Трапишин 25, Михайло Багнюк 25, Іван Мазепа 25, Демко Демчук 25, Настя Демчик 25, Марія Яремчук 25, Єв. Яремчук 10, Текля Козак 10, Григорій Третак 20, Яким Цибровський 30, Марія Цюлуман 50, Ігнат Багнюк 25.

Всякі датки на повисшу ціль прошу складати личче у моїм офісі, або моней ордером на адресу:

Rev. E. M. Baransky,
Box 2, Northampton, Pa.

ЕЛМАЙРА ГАЙТС, Н. Й.

Т-во „Аматорський Кружок“ в Елмайра Гайтс, Н. Й. дає два представлення „ДВА ВОЇНИ“ і „СЕМЕ НЕ КРАДИ“ в гали церковній на дохід гр. кат. церкви, дня 7-го грудня о годині 7.30 вечером. Просимо о численну участь. — За Комітер: Ів. Чернецький, управ. хору.

Камо грядете?

І куди йдете? Се питане є як раз відповідне під сю пору, бо кождий, хто слідить за життям наших українських переселенців в Америці, може зауважати, що якийсь незнаний ворог нас переслідує. Хоть і правда, що наші проводирі, а і ми так само неустанно накликаємо, щоби в згоді і милости братерській разом працювати, а однаково ненависти є досить межи нами; сваримось, розділюємо свої сили на різні некорисні партії, копаємо ями один під другим, та закидаємо один другому нечувані річи.

Не досить того, що тут і там, по різних місцевостях, ділимо ся на Українців-радикалів, Українців національно-демократичних (котрими ми з засади яко робітники повинні бути), Українців-гайдамаків. За мало нам, як видко, було сего, тож днес розбиваємо ся знов на народівців-клерикалів. І о що нам ходить? О ніч! Вистарчить сказати тільки се, що сей а той є такого а такого переконання, а той знов такого переконання, і звичайно буває межи нами, що декотрі в відмінних поглядах, против других затискають зуби, і готові лучше все пописувати і знищити, а щоби тільки не йти згідно за одним стягом їх противників до одної ціли.

Люди! Одні ми неньки-України сини, діти однаково бідні, всі єсьмо по просту сказати робітниками ту на землі Вашингтона, всі єсьмо понижені через чужі народи, а однак згідно працювати для добра самих себе якось не можемо, чи може такої і не хочемо.

До якої ціли ми стремимо?

Чи нам за мало тих страшних поневіртств, тої бувшої вікової неволі українського народу і його переслідувань майже до нині? Якжеж ми сьміємо просити Всевишнього о поміч і здобути лучшої долі українському народови, коли ми самі не хочемо в згоді жити і йдемо на вмая, кождий своєю дорогою і проклинаємо один другого, і щоби міг, то один другого в ложці води утопив би! І се має бути дорога, ведуча до здобуття самостійності України і лучшої долі українському народови?

О, дорогі читачі, цілком инакше від нас роблять другі народности, наприклад Англіки і Німці, межи котрими суть католики, лютерани, кальвіні і т. п. віросповідні секти; але всі вони уважають себе за братів і синів одного народу; всі вони працюють спільно і згідно на полі народнім, де розходить ся о добро цілого їх загалу і їх вітчизни. Через се вони скорше здобувають потрібні права для свого народу, і для того з ними рахує ся цілий сьвіт. Через згоду та єдність вони ростуть в силу, а чому? тому, бо вони всі найперше чують ся Англіками, чи там Німцями, і що суть дітьми одної матери-вітчини, для котрої вони суть всі однакові, і всі однаково сповняють свої обовязки народні. І так взагалі поступають всі культурні народи, бо для них є найвисшим ідеалом любов вітчизни і загальні інтереси цілого їх народу. На тій точці вони всі годять ся і спільно працюють, та если розходить ся о добро цілої їх суспільности чи там їх вітчизни, то втогди уступають у них на бік всякі погляди особисті чи там релігійні, а на се місце огортає їх всіх одна любов.

А як ми?

О, аж сумно о тім помислити! У нас суть патріоти греко-кафтолического обряду, Руссини; далі греко-католики, перейняті наскрізь клерикалізмом, а поза тим більше нема з них жадної користі; потім греко-католики поступовці, греко-католики пресвітеріанської секти, вільнодумці і т. д., а брак тільки правдивих Українців. І ті всі по просту сказати одниничі малими горстками, осібно і самовільно розпочинають всяку народну діяльність, розуміє ся, кождий „патріот” на свою руку, через що розбивають наші народні сили і виставляють цілий загаль українського народу на посміховисько. І то має бути дорога, ведуча нас до лучшої долі в будучности на американській землі? І такі люди, чи там проводирі (які би вони там не були), котрі каламутять народом, і натагають його на всі сторони, кождий після свого уподобання, такі люди сьміють опісля накликувати до єдности, до милости, до згоди? І на таких людях має оперти ся ціла керма нашої народної політики? і таких людей маємо ми назвати провідниками нашого народу?

До якої ціли ми стремимо?...

Братя, опамятаймо ся! Не даймо себе водити за ніс нашим „сердешним патріотам”, бо вже найвисший час, щоби сьмо самі собою управляли.

Стефан Миланович.

Муйко-Бачіківці.

Не беру ся критикувати великі та незглубимі діла божі, недоступні для людського черепа, бо се зрештою і не належить до фаху літописця. Яку ціль мав Господь Бог, сотворюючи сей сьвіт — се питане полишаю геологам, астрологам, географам, мінералістам, натуралістам, гайдамакам, соціалістам, анархістам, нігілістам і всім прочим „істам”... Від себе скажу тільки (чи лем) мимоходом, що верх „Кирпата” причинив ся не мало до роздвоєня двох братних племен: Муйко-Бачіківців.

Ану поміркуймо лем куцік над горою „Кирпата”. Гора „Кирпата” відділила від себе племя двох братанків своїм гігантним розміром в ширш, здовж і в гору мов хінським муром так, що можна сказати за сьвятим евангелістом: „Ані від вас до нас, ані від нас до вас дістати ся годі”. Коли один братанок має яку орудку до другого: чи то погостити ся (а кривнячки се дуже люблять), чи поговорити, чи порадити ся, чи помочи в потребі, чи позичити якої сохи або зерна на насіне або соли або „шваблика”, то згадавши, кільки то верхів треба перескочити, кільки долинок перейти, кільки гірських ручаїв перебристи, щоб дістати ся до братанка — відрече ся й гостини і балачки і поради і сохи і зерна; бандурки стеребить не солоні, в хижі посидить на потемки (через брак „шваблків”), а в таку далеку дорогу не піде. І так минали дні за днями, тижні за тижнями, роки за роками, віки за віками, а братанки поволи за себе забували, аж згодом — зовсім забули. Племя Бачіків забуло за племя Муйків, а зі своїми житевими та духовними потребами звернуло ся від давна до своїх близьких, по їх боці буваючих (мешкаючих) сусідів, хоть лукавих і захланних, хоть по крові і кости чужих, та все таки сусідством ближних... Ех, коби то не тота гора „Кирпата”, якже би то братанки инакше нині виглядали!... А так що?.. Гора „Кирпата” велика, а віри у Могіканів нема і за „горушне зерно”, тай роби, що хочеш! Ну, а гадаєте, що гора „Кирпата” лем братанків розділила тай на тім обмежила ся? Та де, де... коби лише те лихо, а то на тім еще не кінець!...

Ану подумайте еще кусцічко над високою горою „Кирпата”. Вийдім раненько, перед сходом сонця, на гору і подивім ся. Зійшло сонечко боже по сім боці „Кирпати” зі сходу (у старих контрах сонце все сходить на сході), сьвітить, розганяє нічну пітьму на всі боки, будить найперше птиці (бо вони не засланяють вікон своєї хижі фіранками), потім забирає ся до маржинки, потім вже дре ся-вдирає ся руками й ногами до сплячих людей в хижі і будить кождого так ніжно, так солодко... Не кричить, не гулює, як той заподанивий

газда на свою челядь: „Встань!... Бодай єсь вже не встав! бодай єсь ся вже не вихирів!”... Сонечко боже лише приложить свій промінистий палець на лице сплячого, пересуне ся легенько по нім, загляне дискретно в очі і тепленький подих його промінчиків вже й збудив сплячого. А сплячий, хоть не опарений, але як опарений схаплює ся на рівні ноги, простягає ся, росте, позіхне, сплюне, промовить: се вже пізно, гей, що я так заснав, і біжить до роботи. Ба! біжить до роботи! а сплячих лишить у коморі, чи там у якій криївці?! Ні, перше других побудить: „гей, вставай-те, сонце вже давно зійшло, погода красна, нива велика, роботи много, вставай-те, поки Бог годить погодою”. І встають всі, хто до чого: до вил, ґралеї, до плуга-чересла, до книжки, до пера. Сонце виплинуло високо, вже стоїть на небі о цілу оборожину, люди вже і помучили ся декотрі, бо робота горить їм в руках, дехто з’орав два-три загони, дехто скосив два-три покоси; рух, жите, сьпів пташат зливає ся з дзвінким сьпівом закоханої жінки, розлюбленого косяря-січовика.

Та по другім боці „Кирпати” не збирає ся еще навіть на свитане. Гора зі своїм високим верхом кинула на цілу країну стрічного брата Бачіка довжезну, темну нічну тінь, та усиляє розіспаний люд. Заки сонечко зібе ся на сам верх зеніту небесного шатра, і кине кільки промінчиків на Бачіківські валали, зараз збігнуть ся лукаві сусіди, закрадуть благодатні лучі для себе, заслонять бідну Бачікову нивку перед сонцем своїми барчистими плечима, довгими вусами, широкими азійськими шараварами, а Бачіківцям кажуть обернути ся еще на другий бік, та еще і вигукують: спить! спить! Вам еще час вставати! Схопили ся Бачіки зі сну, ледви що протирають очі, аж бачать, таж сонце вже за Чорною! Ізза одної гори вилізло, та вже й за другу сховало ся, а вони і не бачили, як проплило побіч їх хиж та нив. Позіхнули і знов заснули.

До тої хибі, що сонце не може продерти ся через гору „Кирпата” і розсіяти по країні Бачіків своїх благодатних лучів, прилучила ся еще одна притока до сонливого успосіблення того племені, а се страшні мраковини. По сім боці гори „Кирпати” розлягла ся чудова, плодуча рівнина і лежить на дорозі продувів атмосферичних в напрямі від азійських степів, а що, як сказано, сонце невчасно сходить у тій країні, а скоро ховає ся за Чорну (гору), азійське мраковине наїдає на цілу низину і окутує всіх на ній живучих Бачіків сонливо сплячим туманом. Тому і племя Бачіків здорово хропить, аж гори джожать зі жаху. Заспані Бачіки і ґмотрики хвалять собі сон (честь виїмка!) і гурять, що їм до спасенія їх душ більше нічого не треба. Чим дальше в глуп Пانونської низини, відвічної вітчизни Бачіків, тим більший туман, тим більша дрімота, тим цупкіший сон. Туман азійський стелить ся низиною, а рідшає все більше і більше горою. Бачіківців, мешкаючих по горах і верхах, не сягає удущуючий туман Пانونії (низини) і з того виходить навіть ріжниця межи одним і тим самим племенем Бачіків такою у їх найвузшій країні за „Кирпатою”, межи Бачіківцями з долини і межи Бачіківцями з гір. Розумно?...

Виговори: бути (часами бити), подобати ся, або любити, кум; Іван і т. п., котрих уживають Бачіківці-горяни, звучать цілком инакше у Бачіківців з долини і так: bus, patric sa, ґmoter, Janosz і проч. Так як в бесіді, є в Бачіківців розлука і у звичаях, обичаях то що. Приміром горняк сьпіває своє „многая літа”, подолянин — „Біллен!”. Горняк танцює своє гірське прадіне: „суди туди, на вирисуди”, а вже Бачік з долини

каже заграги собі до танцю так званого „Чорта-даша”, занесеного туди азійською мраковиною. Горняк-Бачік сьпіває своє улюблене, предвічне, меланхолійне: „Вже журавлі отлетіли, де ся мої літа діли? Літа мої молоденькі минули ся поволеньки” — за те Панонянин-Бачік (названий Панонянином від долини, чи то рівнини Панонія — прим. літописця) вигукує, ба і ногами витупкує якесь незрозуміле для горнянина „Гало де те керешілаю но де керешілаю”. — І так гора „Кирпата”, азійські мраковини, широкопорткі сусіди Бачіків, вплинули на ріжницю племені по сім боці „Кирпати”. Не дивно проте, що панонські Бачіки відчужили ся еще більше чим від своїх валальників горняків, від своїх братанків з того боку „Кирпати”, а то так дуже, що почали дивити ся на них як сьвятій на бойка: „кривим оком”.

Прадід (панонський Бачік каже „прадзед”) в мові будучого племені (назвім їх комулятивним іменем Могікани), отже прадід Могіканів дуже багатий і статочний, та знаний за своїх часів усім чужим племенам зі своєї відваги і бойкості, називав ся властиво Русом; а вже його сини поназивали ся всіляко, от на примір: одні нащадки Руса називали ся білими Русами, другі червоними, треті чорними, ще інші подолянами, деревлянами, горянями, а дальше, то і мункачапами, шарипчанами, буковинцями, галичанами і т. п. Статистика народів начисляє того племені на трийцять мільонів (що впрочім признає і міністер Бачік), хоть і другі статисти гварять, що того племені єсть еще більше, бо аж трийцять п’ять мільонів.

Рус був здоровий хлописко, ну то й здорове сьлодив покоління, тай і не мало, з чого виходить, що те племя не повинно би загинути, а однак — воно загинувало! По смерті старого поцтивного Руса почала ся межи його синами сварка та бійка (навіть на палаші, шаблі, луки і ножі) відтак процесі — словом баламут, як Бачік гварить. І так одні з них хотіли князя, другі не хотіли; одні хотіли царя-вешателя, мовляв, щоби їх троха прочистив, бо вже за много розродило ся те племя, другі відпекували ся такого добродія, чи благодітеля. Хуторяни та валальники били ся за полонини, пасовиска, межі, кури, свині, та всяку иншу дрібницю, а бояри та князики за престולי, булави, гонори, а то часом за князя чи царя. У Могіканів увійшло вже в звичай, в їх кости і кров, сварити ся, бити ся, різати ся, хоть нема за що. Неспокійні Могікани мусять винайти якусь причину. От на приклад: зійде ся сват і бачік, або кум і ґмотер, заговорять спершу до себе по християнськи — звичайно словами „Сла-Ісу” або: гало, ґмотер! Друге слово вже острійше і мусить бути запитане: „А якого має пупа?” (а не гадайте що пупка, пупця, се по їхньому значить духовника!) або „А под кого прислухає, под якого бішконта?” І з сього і з того, слово по слові, а далі і за гир, та по ланиті тарах один другого, і якби не надійшов припадок „вуйко з коротким костюмом”, і не розігнав братанків, так з обох Могіканів лишили би ся хіба боканьчі-чоботи! З’їли би ся живцем, та кі завзяті!

(Кінець буде).

Не забувайте, Земляни, за старий край! Збирайте датни на „Рідну Школу” і инші народні потреби!

Позір! Лише через місяць.

ГРАМОФОНИ вартости \$25 тепер дістанете за \$13

з додатком 6 пісень даром. Ми платимо опакуння і посилку. Если наш ґрамофон не вдовольте Вас, запліть нам з поворотом.

Післять \$13, або депозит на \$3, а ми вишлемо ґрамофон. Адреса: **HOFFMAN BROS** 77-79 Second Ave., Dept. 6, New York City.

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарні
„Свободи“:

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з жи- тя народу	15
Бери та читай	30
Борба клас і чому робітники орга- нізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітей	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про звівирата	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до свідомости	10
Емігрант	15
Журавлі	10
Жите, зарібки, організації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадалий народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів Оповідане про Алі Бабу і сорок розбійників	15
О підземних скарбах	20
Оповідання про заздрих богів	25
Про нутро землі	10
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русиним	10
Релігійні віровання	20
Русько-англійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітничка драма Товариска ворожка	15
Хто з чого живе	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на землі, з 20 образ. Як мужик ходив до царя правди шукати	50
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужбні
та релігійні.
Звичайна оправа.

Збірник	1.90
Збірничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами ..	84
Дорога	52

Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук. Молитвенник, галицький	70
Псалтир, малий	66
Сокровище Душі	1.20
Збірничок	80
Збірник найкрасших пісень церк. Ангельський хор, збірник народно- церков. пісень під ноти ч. I. ...	55
Ангельський хор, часть II.	10
	25
	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами ..	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими букв. ..	1.80

Друни.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерті	3
Поминки за померлих	10
Папір листовий з вінетами, оден ..	2

Замовлення належить висилати на
адресу:

SVOBODA.

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Одинокий наш лікар в Ст. Луїс, Мо.

Д-р. БРЕЗАНИ.

Лічить із всяких недуг муштин,
— жінок і дітей. —

Офіс під ч.

1625 CASS AVE., ST. LOUIS, MO.

Bell Telephone: Tyler 166 R.

Години урядові: від 9—10 рано, від 3—4 попол. і від
7—8 вечер. В неділі лиш від 9—11 рано.

Я ЛІЧУ ЛЮДИЙ АБИ БУЛИ ВИ-
ЛІЧЕНІ.

Моя довголітня практика і знане
на Ваші услуги. Всі тайні недуги:
утрата животности, закамнеє кро-
ви, розширене, стиснене, утрата
крови, вирушене, пропуклина, ге-
моройди, слабости нирок і міхура.
Лічу тревало, по уміркованій ціні.

Порада даром. Прийдіть і оглян-
те анатомічний музей та зобачте
чоловіка в здоровлю і хоробі.
Вступ вільний. Затамте, що я лі-
чу людий аби були вилічені в да-
леко коротшім часі як хтонебудь
інший.

Dr. WARD,

417 6th Ave., NEW YORK, N. Y.

(Близько 25 сі ули).

Години: від 9. до 8., в неділі від 10 до 2

BULL DURHAM — ПЕР-
ВОРЯДНИЙ ТЮТЮН.

Улюблений гатунок че-
рез 52 літ.

52 літ заслуженої сла-
ви — се найліпша реко-
мендація тютюну „BULL
DURHAM“. Про його я-
кість свідчать і та об-
ставина, що попит за ним
стоїть завжди на першій
місці поміж усіма инши-
ми родами вселях тют-
юнів. В однім тільки ми-
нувшім році розійшло ся
„BULL DURHAM“ тют-
юну 352 мільйонів мішоч-
ків.

„BULL DURHAM“ на-
дає ся так добре до фа-
йок як і на папіроси. Про-
дає ся в муслінових мі-
шочках по 5 центів за
штуку; з одного такого
мішочка буде найменше
40 папіросів. За таку ма-
лу ціну дістаєте найліп-
ший, найчистіший тют-
юн, котрий своєю якіс-
тю перевищує всі инші
гатунки. Переконайте ся
самі і скажіть, чи знай-
дете який инший тютюн,
котрий смакував би Вам
більше ніж сей славний
„BULL DURHAM“

Правдивий

“BULL” DURHAM

ЄСТЬ ЗАГАЛЬНО УЖИВАНІМ ТЮ-
ТЮНОМ ДО ЛЮЛКИ І НА ЦИГАРЕ-
ТИ. МОЖЕТЕ СРКУТИТИ СОРОК ЦИ-
ГАРЕТОК З ТЮТЮНУ, НАХОДЯЧОГО
СЯ В ОДНІМ 5-ЦЕНТОВІМ ПОЛОТ-
НЯНІМ МІШОЧКУ. „БУЛ ДОРГЕМ“
ТЮТЮН ДО КУРЕНЯ В ПО-
ЛОТНЯНІМ МІШОЧКУ МОЖ-
НА ДІСТАТИ УСЮДИ ЗА
5 ЦЕНТІВ.

Пачка цигаретових
паперців дає ся
даром.

BLACKWELL'S DURHAM TOBACCO CO.
STOCK OWNED BY
THE AMERICAN TOBACCO COMPANY

ДРУКАРНЯ

С
В
О
Б
О
Д
И

виконує всякі
ДРУКАРСЬКІ
РОБОТИ
ГАРНО
І ПО
НИЗЬКИХ
ЦІНАХ.

ТЕПЛО І

ВИГОДА

ЗА КІЛЬКА

ЦЕНТІВ

ДЕННО.

The

PERFECTION
SMOKELESS
OIL HEATER

держить дім тепло й вигідно у студені дні, ко-
ли звичайна теплота не є вистарчаюча. Він є
економічний, бо опалює ся оливою, що є
найдешевшим опалом.

Необхідний там, де є дома діти або старі
люди. Кождий дім має з него пожиток.

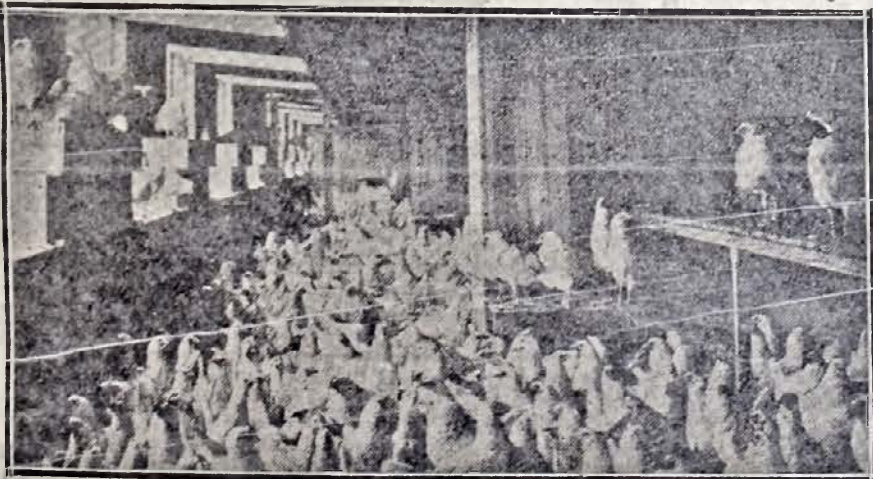
Переносить ся легко з одної кімнати до другої,
а через те може мати тепло, коли хочете і де
схочете. Одобрий. Необхідний. Вистаряє на
довгі роки. До купна всюди у всіх продавців.

STANDARD OIL COMPANY

Newark, N. J.

(Incorporated in New Jersey)

Baltimore, Md.

Фарма з курми, що доставляє яйці на торги до великих міст.

чистий **Guarantee Deed**. — Зі сторони полуднево-східної наших ґрунтів нема навіть п'ятих до великого міста **Bridgeton, N. J.** **Bridgeton** єсть містом повітовим, **Cumberland County**, і єсть осмим портовим містом в Злучених Державах. Має 54 фабрик різних виробів, котрі тут подаємо: 3 Glass Manufacturing Plants; 2 Gasoline Engine Works; 5 Machine Shops; Electric Light and Power Plant; 3 Shirt and Shirtwaist Factories; 3 Iron Foundries; 2 Artificial Ice Plants; 3 Candy Factories; 2 Flour Mills; Illuminating Gas Plant; Wrapper Factory; 7 Fruit & Vegetable Packers; Dye and Bleaching Plant; Hosiery Mill; Plant for Condensing Milk; Lithographing Plant; Silk Dress Factory; Ship Yard; Mould Making Plant; Plant for the manufacture of Dies and Presses of every size; Turkish Towels and Bath Robing; Carriages and Wagons; Printing Presses; Steel Castings; Baskets; Tin Cans; Brick; Gloves. — Спасе фабрик міста Мілвіл подамо півнійше. — Інтересовані приїжджайте, доки маєте добру нагоду, осудіть самі, чи не добре мати кавалок землі при великих містах та так численних фабриках і при шогодинній комунікації. — Перед приїздом просимо нас по-
відомити на нижню адресу. Пишіть по руськи, бо в нашім бюрі займають уряди Русини.

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,

441 DREXEL BUILDING.

5th and Chestnut Streets,

PHILADELPHIA, PA.

D287

Позір!

ЄЩЕ ЩОСЬ НОВОГО!

Позір!

РОДИМЦІ! Тут подаємо понизше дещо нового про першу руську колоніза-
цію в **West Milville, New Jersey**. Се єсть справді правдива руська колонізація, бо
велике число руських родин позакупували землю. Компанія навіть поназивала
кілька стрітів по руськи. Фамілії, котрі у нас позакупували, зачинають ся по
троха спровалжувати до Мілвіл, бо задумують з весною управляти своєю землею.

РОДИМЦІ: Чи не добре мати о чверть години ходу від міста Мілвіл і від
фабрик свій кавалок землі і свою хату і мешкати межі своїми, чути ся якби в ро-
диннім краю. Не один о тім думав, що се було би добре, але чи воно так єсть,
як ся Компанія в своїх оголошенях писала і пише.

РОДИМЦІ! Що ми писали і пишемо, то нич більше, як лише щира правда.
Титул власности маємо добрий. Хто купує за готівку, дістає без жадних перешкод
і без жадних довгів чистий **Guarantee Deed**, т. зв. по нашому „Інтабуляція“. Хто
знов купує на виплату, дістає контракт. При робленю контракту купуючий вима-
вляє собі, в який спосіб він може сплачувати: місячно, квартално, пів-річно або
річно. Если хоче виплачувати місячно, то контракт робить ся з таким застереже-
нем: Купуючий не мусить до двох місяців навіть повідомляти, чому не прислав
(не приніс) своєї рати; если би не міг і по двох місяцях, то мусить повідомити
Компанію і подати причину. В той час Компанія дає пільгу і чекає далі. Хто за-
купить і вложити задатку на 5 акрів 100 доларів, а вразі його смерті, то хотьби
він ані одної рати не заплатив, то його спадкоємці без жадної доплати дістають

РОДИМЦІ! ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ!

Телефон Orchard 6085

Час пошпирати своїх земляків, а не ворогів нашого народу. Загляньте у вільній хвилі до моєї канцелярії побіч руської церкви, а переконаєтесь, що знайдете там поміч і пораду у всіляких кло-

потах і справах старокраєвих судових, маєткових і військових. — Бєлї хто з Вас має процес в краю, або хоче стягнути гроші від свого довжника в краю; хто має справу спадкову або хоче продати або купити ґрунт в старім краю — то знайде у мене совістну, фахову і дешеву пораду і поміч. Крім того продаю шифарти на всі найліпші лінії і найтанше. До краю від 23 до 27 доларів, з краю до 28 дол.

Також продам фарми, доми і лоти в найліпших місцях по найдешевших цінах. — Порада безплатно. На листи відповідає ся відвототно.

H. CZARNECKI, 30 E. 7th Str., NEW YORK CITY.

РУСЬКИЙ ЛІКАР

Доктор СЕМЕН ШУЛЬЦ

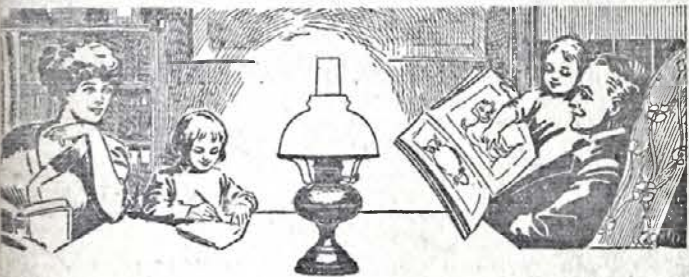
39 E. 7th STR. (межи 2-ою а 3-ою евнею) NEW YORK, N. Y.

ЛІЧИТЬ ВСЯКІ СЛАБОСТІ ЖІНОЧІ, МУЖЕСЬКІ І ДІТОЧІ.

Найновіші апарати електричні. Пересвітлюване і лічене лучами Roentgena.

Години ординаційні: від 8-ої до 9-ої рано, від 2-ої до 3-ої по полудни і від 6.30 до 8-ої вечером.

Пам'ятайте адрес: 39 E. 7th St., New York, N. Y.

СВІТЛО
ДЛЯ ДОМУ

читання як і до всякого домашнього ужитку — найліпшою лампою, яку можете купити, є лампа Rayo.

разить, не миготить. Дає світло лагідне і ясне. Rayo є дешевою лампою і Ви не можете дістати ліпшого світла за ніяку ціну. Лампи Rayo освітлюють понад три мільйони домів.

ХОРОНІТЬ ОЧИ ДІТИЙ І СВОЇ ВЛАСНІ.

Лампи запалюєсь без зняття скла і умбри. Легкі до чистення і зміни нота. Вироблені у всіляких формах і для всякого ужитку.

У всіх продавців.

STANDARD OIL COMPANY.

(INCORPORATED IN NEW JERSEY)

NEWARK, N. J.

BALTIMORE, MD.

Бєлї маєте слабкий вір, терпите на запалені очей і бїль голови, або єсьте загрожєні слїзотою, удайте ся по пораду до

ОКУЛІСТА

L. FRIEDNER-A. O. R. D. O.

29 Newark Ave., побіч Cooper Pl.

Віповідно до зору окуляри від \$1.00 вєше. Спеціальність: Окуляри для шкільних дїтей. зправ яє шкла. Гарантія заповнена. Отворєно від год. 8 рано до 8 вечєр

Петро Ярема

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

випозичає верті на весїля, хрєстинні і всїякі другі забави.
115 Ave. A.,
NEW YORK, N. Y.
Телефон:
Orchard 2568.

J. Glick Агент асєнураційний від огна.
де находитє ся в WILLIAM MCCONNELL BUILDING
(15-30)
SHAMOKIN, PA.

Плоский модель, 21 кємєнїв.
\$50.00 золотий годинник.

За \$3.95 купите гарний гравірований годинник, накручуючий ся автоматично, в цїнним камінням, жіночий або мужєський, котрий є гарантований на 25 лїт. Пишіть який хєветє годинник, чи жіночий чи мужєський, в одєю ковертою чи в двєма, а ми пішлємо Вам до вільного оглядєня. Ли по оглядєню годинника в експєрєсєвї офісї пєрєвєдєтєсь, щє сєй годинник рївняєсь 50.00 долєрєвєм, виплатїть \$3.95 і кошта пєрєсылкї за 1 а в ДАРОМ післєдний лєнцєшок. Дєвємо одєн лєнцєшок даром при замовлєню п'ять годинникєв відра-бєлєм післєдтє \$3.95 враз з замовлєнєм, оплатити кошта пєрєсылкї.

EXCEL JEWELRY CO., Dep. 34, CHICAGO, ILL.

Одиноний руський адвокат на цілу Америку.

Доктор прав

ЮЛІАН ЧУПКА,

полагоджує всі справи американські. Понеже др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичині, для того полагодить Вам найліпше всі справи процесові, спадкові і військові в Галичині, спорядить повномочія, контракти і всі правні документи і перепровадить інтабуляції. — Адрес:

Dr. Julian Czupka,

P. O. 372. 3 N. Main Str., WILKESBARRE, PA
LUZERNE CO.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ“

- 1) ОГОЛОШЕННЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довгий час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціальної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листотю.
- 1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕННЯ БИЗНЕСОВІ по 3 центи від слова за кожний раз.
- ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ, які: мітинги, браґе і товариства належачи до Р. Н. Союзу поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союзу“.
- ОГОЛОШЕННЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛІВ по 2 центи від слова для браґе і товариства належачи до Р. Н. Союзу, а для товариства не належачи до Р. Н. Союзу по 4 центи від слова.
- ПОШУКУВАННЯ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменше 10 слів.
- КОНКУРСИ ЦАРОХІЙ і інші по 3 центи від слова.
- ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТБІВ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.
- Одноразове оголошення адреси 25 центів.
- Належність за всяке оголошення мусить бути прислана з гори та в цілости. В противний раз оголошення безсильно не поміщає ся. Належність за дрібні оголошення можна прислати також поштовою марками.
- Кожде оголошення мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часопису, в яким воно має бути поміщене. Оголошення телефоном не приймає ся.
- Всі оголошення або за відповіальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відповіальности.
- Кого-б скривджено, або з ким аль обиджено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сєйчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошення неасовєної фірми; крім сєго редакція доложить всїх старєм, щоб ошуства потягнути до відповіальности.
- Редакція має право відкинути або перервати лєкє небудь оголошенє, не подаючи причин.
- Редакція має право жадати від фірм або неазнанєх осіб, щоб прислали докази, що ведуть сєй бизнес чеснє і дїєно зможуть додержати того, що обіцяють в оголошенї.
- В оголошенї мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всєлєкє підозрілє оголошенє.
- Оголошення мусить бути писані пером, вразно і на одній сторонї почєру.
- За дрібні оголошення редакція не висилє ніяких поміщєнєв.

ЖІНКИ! Учїть ся акушерї в нашій школі або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. Станьтє ся независимими. Наука трєває 3 місяці; по її скінченю видаємо диплом. Адресувати: Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery, 229 E. 14th Street, New York, N. Y.

Ім. з 17 каміннями
ЖЕЛІЗНИЙ ГОДИНИК
для мушин

і жінок, накручує ся без ключика, поволочуваний, а гаранцією на 20 лїт, подвійні куверти красно випікані. Ходить безсильно точно на спеціально зроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і гарантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми виплємо сєй годинник на кождє адресу за послїплатю (C. O. D.) \$5.75 і за аворот пєрєсылкї, а тїм прївїлєєм, що кождий може його оглянути, і єсли єму не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одєго цєнта. За такий годинник у нїшого купця трєба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. водотом поволочений лєнцєшок в дармовисєм — додає ся даром до кождєго годинника.

EXCELSIOR WATCH CO
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Старайтє ся пізнати та пічнїть складати свої ошадности в стейтовім Банку на розї вулиць

Carson і 14-ої.

Сєй банк є одним з найстарших і найпєвнїйших банків, що цілковито забезпєчує Ваші ошадности. У нас складають ся гроші церковні, братєські, сирїтєські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звїт стейтових контролєрєв. Продаємо КОРАБЕЛЬНІ МАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилємо по поштовім курсї.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK

COR. 14th & CARSON STS.,

South Side Pittsburgh, Pa.

Н. В. Рєт, прєз., А. П. Міллер, кас.,
Ол. Вучак, урядн. банк.

Д-ра RICHTERA

RAIN-EXPELLER.

Д-ра RICHTERA ВСЕСИЛЬНИЙ ВНІШНІЙ СЕРЕДНИК ПОВИНЕН БУТИ В МЕДИЧНІЙ ШАФЦІ КОЖДОЇ ФАМІЛІІ.

Він проганяє ревматизм, подагру, біль в бєдрах та в клубових сєуставах і невральгію.

Усуває швидко всі болї та затверділости сєставів і м'єснів. Знаменитий на вивихнєня, хромість і стовчєня.

Скорий лїк на простуду, інфлєуєнцу, біль горла, затамованє віддиху або тяжкє віддиханє.

Не дайте ся ошукати. Правдивий находитє ся в представлєнім тут пудєлку. По 25 цєнтів і по 50 цєнтів фляцинкє в апіках.

F. Ad. Richter & Co.

American House, 74-80 Washington Str.,
NEW YORK, N. Y.

ІДИ ЗА ПРОВІДНИКОМ

ZIRA

є нинї найпопулярнїша наїроска на маркетї.
10 наїросєх з богато-запашного тїютюну за 5 цєнтів.
Найбїльша вартїсть вложєна когунєбудь у наїроску.

Чудові сатинові презенти в нєждїм пудєлку Zira наїросєх.

Купїть щє нинї пудєлко. Популярність Zira є його сатисфакцією.

P. LORILLARD COMPANY

Найвисше забезпечєнє \$100,000.00

Читайте з увагою! Не дайте дурити ся агєнтам крїдильною і брєдильною рекламєю. Ян єм хто говорити, щє ручити ся сє або тє, то ви запитайтє цїганє, чим він ручити і до його зарука? Відпїчальний Агєнт і банкір складає заруку в державну касу. Замі повірїте кому сїй грїм, чи то до пєрєхованє, чи пєрєслали до старєго краю, попередє пєрєконайтє ся, чим і як хто ручити за ваш тяжкє заграцїонанїй грїм. Я вложив в державнїй касї сто тїсяч долєрєв. Як заруку для вас

Тєму тїмтє, що трєба уникати нечєстєх банкірєв. До наших послуг є старїй, опитний Агєнт, який висилє 100 корєн за \$20.43, 200 корєн за \$40.85, 500 корєн за \$102.00, 1000 корєн за \$204.00. Продає шифарти до Еврєпи і до Амєрики, робить контракти, пєрєзнаєтє та полагоджує військовї справи, а у сє тє робить

дєшєво, совєсно і точно.

Памїть по подрєбїцї курсє і цїн шифартє.

Відповідємо відвототною поштою, в всяку пораду дає безплатно.

HENRY J. SCHNITZER

141 Washington St., New York.

Найвисше забезпечєнє \$100,000.00

Конкурс на популярні літературні праці.

Отсим розписує „Просьвітна Комісія“, основана при Руській Народній (старій) Союзі, конкурс на популярні відчити, книжки і драматичні твори, сі останні виключно з життя американських Русинів. Всі висше згадані праці мусять бути оброблені в чисто народній мові в дуже популярний спосіб, так, щоб були зовсім зрозумілі навіть для неграмотних людей.

Книжки, а особливо відчити „Просьвітна Комісія“ має намір розсилати до всіх з'організованих центрів, без згляду на їх партикулярні переконання, в Злучених Державах, Канаді і Бразилії. До праці на сім поли запрошає Пр. Комісія до участі всі інтелігентні сили, а особливо робітників на поли просьвітнім, замешкалих тут в Америці і в старім краю по обох боках кордону.

Нім приступимо до подання начерків загальних тем, просимо всіх добромислячих людей, замешкалих в різних частях Америки, подати нам спеціальні теми на популярні книжки і відчити, які вони вважають за потрібні в їх місцевостях.

На разі Просьв. Комісія подає до оброблення слідуєчі теми:

I. Відчити з історії Руси-України.

1. Історія Руси-України від початку її існування по найновіший часи, з особливим узягненням національного розділу між Великоросами, а Українцями. 2. Історія Галицької Руси від найдавніших часів по теперішні. 3. Запорозька Січ і її значінє. 4. Знесенє Запорозької Січі. 5. Хмельниччина. 6. Переяславський договір з року 1654 між Україною а Росією. 7. Гетьман Мазепа. 8. Гайдамачина. 9. Важніші дії на поли українським. 10. Відчит і книжки про історію Угорської Руси від найдавніших по найновіший часи.

За послідну працю з'обов'язує ся Просьв. Ком. заплатити спеціальну ціну, бо задача сеї праці є осьвідомленє угорських Русинів на національним поли.

11. Американська Русь в Злучених Державах. 12. Канадійська Русь. 13. Бразилійська Русь.

II. Відчити з поля політичного.

1. Політичні партії в Галичині. (Два відчити). а) Історія їх генези і розвитку; б) платформа поодиноких партій і їх визначні дії. 2. Стан національної ідеї на Україні. (Два відчити). Партії — Інтелігенція — Селянство — Робітники — Визначні дії — Живучість традицій о козацьких вольностях в народі — Становиско українського народу в справі національного відродження. 3. Політичні партії на Україні і їх діяльність в Думі, з узягненням доби революційної перед Думою.

III. Відчити з географії Руси.

Географія України, Галичини, Буковини і Угорщини.

IV. Відчити з етнології Руси.

1. Характеристичні ціхи нашого народу супроти великоруського і польського. 2. Ціхи антропологічні, folk-lore, будівництво, пісні, убрания, ноша, спосіб життя, наші прикмети і хиби. (Два відчити). Додати образки, як виглядає село українське, галицьке, буковинське і угорське. Типи народні всіх цих взагалі.

V. Відчити з поля літератури.

1. Коротка історія літератури української, галицької, буковинської і угорської Руси, з доданем коротких біографій визначних писателів і їх фотографії. (Два відчити). 2. Шевченко і його твори. 3. Франко і його твори. 4. Стефаник і його твори.

VI. Відчити з поля театального.

1. О значіню і вплив театру на розвій людського життя. 2. Підручник, як провадити аматорські представлення. 3. Драматичні твори з життя американських Русинів взагалі.

VII. Відчити з поля просьвіти.

Стан народної просьвіти на Україні, Галичині, Буковині і Угорщині. Грамотність — Школи — Читальні — Часосписи — Просьвітні Товариства — Книгарні.

VIII. Відчити з поля економічного.

1. Стан економічний галицької Руси — Народна Торговля — Домашній промисл — Банки — Каси Райфайзена — Молочарні. 2. Стан економічний Руси-України.

IX. Написанє коротенької історії Руси-України в формі книжочки, котру можна би перевести на англійський язык в ціли ознайомлення Англичан, хто ми є?

Кожда з висше поданих тем має бути оброблена в коротеньких відчитях, так щоб вони могли бути ілюстровані залученими автором образками при помочі магічної ліхтарні.

Просьв. Ком. Р. Н. С. з'обов'язує ся платити авторам за оригінально випрацьовані відчити на лекші теми 5 дол., 3 і 2 (25 кор., 15 і 10). За трудніші теми — 7 дол. 5 і 3 (35 кор., 25 і 15). За оригінальні книжочки по 3 ц. (15 гел.) від стрічки звичайної піснаницьки. За толкованя по 1 цнт. (5 гел.) від такої самої стрічки.

Всякі видатки за образки Просьв. Ком. звертає.

Всякі поясненя що-до конкурсних праць подаєть предсідатель Пр. Ком. Dr. W. J. Sieminowicz, 1956 Armitage Ave., Chicago, Ill.

Е. Струтинська, секр.

Родимці!

Радісною вісткою ділимо ся з Вами. Ідучи за кличем: „В школі наша будучність“, рішили ся ми в ціли положеня кріпкої основи під приватну українську гімназію в Яворові, яка наділена правом прилюдности посідає вже 6 клас гімназійних і як найкрасше розвиває ся — приступити до будови власної хати. В тих наших змаганнях надіємо ся на поміч цілої української суспільности — а то наперед з тої причини, що хоч маємо площу, то не єсмы в силі покрити коштів будови гімназії, які виноситимуть 180.000 К. а відтак і тому, що справа яворівської української гімназії не єсть лише справою локальною, але сьміло можемо сказати справою загальною. Яворів, сеж одно більше місто в Галичині, якого населенє в три чверти частях українське, а повіт яворівський се майже виключно повіт український. Розуміють добре наші вороги небезпеку, яка грозить їх хитрим способом набутому становищу посідання, і хочачи за всяку ціну спинити наш розвиток, закладають і піддержують всякими способами свої школи, вимірені на загинь наших дітей. Визов приймаємо і відповідаємо на него: Спомагаймо рідну школу, кладім тревали основи під її гарну будучність, будуймо свою хату.

Власна хата, се перша річ для всякого просьвітного Товариства, а для приватної гімназії се просто konieczність. Розуміючи, що гімназія мусить конче мати власний будинок, приступили ми до діла а тепер пора на суспільність. Нехай наша суспільність прийде з помочю так важному народному ділу. Нехай в жертвах, хочби найменших, не бракне нікого з нас, бо з жертв тих користати-муть наші діти, кість з кості і кров з крові нашого народу!

Не хочемо впрочім самих лише датків а видаємо довжні записи, почавши від 10 К в гору, які будемо продавати, зобов'язуючи ся затигнути таким способом позичку з часом звернути. Думаємо, що не заведемо ся на наші патріотичній суспільности і кличемо: Родимці, посилайте жертви і купуйте записи довжні на будову української гімназії в Яворові!

Всякі датки просимо слати на книжочку Товариства Задаткового в Яворові ч. 5269, а по записи довжні звертати ся до касієра філії укр. Товариства педагог. проф. Волод. Питлика в Яворові.

Від Комітету прив. української гімназії в Яворові і від філії укр. педагогічного Товариства в Яворові:

Др. Роман Секела, голова комітету гімн.

Денис Кульчицький, секретар комітету гімн.

Іван Блавацький.

о. Лев Левицький.

Володимир Ярема, голова філії укр. педаг. Т-ва і касієр комітету гімн.

Теодозій Ставничий, секретар філії укр. педаг. Т-ва.

Онуфрій Власійчук.

Андрій Маренін.

Іван Прийма, директор прив. укр. гімн.

Володимир Питлик, касієр філії укр. педаг. Т-ва.

Іван Загаєвич.

Микола Масюк.

ФОНОГРАФИ на легкі сплати!

Продаємо всюди по Америці на тижневі сплати по 50 центів і \$1.00 після найтанпшої ціни.

ПРАВДИВІ РУСЬКІ, ПОЛЬСЬКІ - - - І ЧЕСЬКІ РЕКОРДИ - - -

Каталог висилаєть ся кождому ...даром...

International Phonograph Co., 196 E. Houston St., Dept. 2, NEW YORK.

25

Слухайте панове! Не дайте себе висискувати! Чи знаєте про те, що шифарти подешевляли? Хто їде до краю, сей нехай не платить більше як 25 дол. за шифарту! Тільки належить ся! Тільки ми беремо! Експресові пароходи! Пишіть тільки до нас! Довідаєть ся правду!!!

ДОЛЯРІВ ШИФАРТА ДО КРАЮ.

Особні квитки! Домовий харч! Даємо нічліг! Відстаємо панувати! Вирабаємо вільний переїзд через границю! Шукаємо за костюмами аби їх вдовольняти а не висискувати! Переконайте ся! Шліть завітку 2.00 дол. або пишіть по інформації.

\$30 дол. ШИФАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ \$30 дол.

А хто хоче за 8 дол. поїхати до краю на найліпших пасажирських шифах?

Нехай кождий више до нас сейчас по виснаженю. Адреса:

AMERIKA EUROPE CO., 2 Carlisle Str., New York City. Число телефону 3459 Rector.

Найновіша метода лічення.

Д-р. ГОГЕНБЕРГ,

спеціаліст зі старого краю

підвіз мене! Варва мене в обійми смерті! Вилічив мене! Тоді, коли інші лікарі відступили від мене, так паше в публічний подяці пацієнтка Коли не знаєте ще д-ра Гогенберга а єсть хорі, удайте ся сей час до нього, а переконаєть ся, що д-р. Гогенберг Вам поможе.

Д-р. Гогенберг посвятив много літ в старім краю а передовсім в Америці на студії медичні і клінічні. Вилічив тисячі найріжніших недуг своєю спеціальною методою, яку ніхто инший не в силі наслідувати. Доктор Гогенберг лічить виявленою через него методою всіні інші недуги, як на прим.: біль і заворіт голови, тисненє над очима, болі в очах, недуги носа ігорла, хрипки, кашель, недуги легких, чахотку, болі під грудьми, недуги серця, недуги жолудка як катар жолудковий, вуженє, розширенє і залуте жолудка, нуднотє, фебра, біль в крижах, хороби утробы, кишок, нирок і міхура. Ніночі недуги, а іменко: недуги матиці. Всякі недуги діточі. Лічить вакаженє і зіпсуєте крові, яке є причиною всьляких недуг. В найбільшій тайні лічить основно умужчєні і жінок секретні недуги заразливі так аказі брідні недуги, навіть застарілі. Успішно вилічує ревматизми всьлякого рода та нервові хороби та їх наслідки. Усуває всякі висипи та боляки на тілі а жінкам привертає молодий вигляд лица і красу.

Довершує найтанпші операції найновішою методою при помочі еламентитого бузшого віденського а тепер ньюйорського хірурга.

Зголошуйте ся сейчас по діагнозу до доктора Гогенберга. Хто не може особисто, нехай зголошєть ся листовно, залучаючи двоцентову марку на відповідь. Адреса:

DR. HONENBERG,

608 E. 6th STREET, Телефон: Orchard 3615. NEW YORK, N. Y.

Годний офісові: від 8 до 10 рано, 1 до 2 в полудне і 6 до 8 ввечерю. В нехлії від 9 рано до 2 попол.

Даруючи для моїх пацієнтів.

Кждому пацієнтові висилаю безплатно книжочку, в якій находять ся цінні вказівки, в якій спосіб можна охоронитись перед хронічними слабостями і як зазобігати в случаю доглянення якоїсь недуги.

Проч зі смутком!

На виплату по 10 цнт. денно

Наколи зобов'язете ся платити по 10 центів денно, то пішлемо Вам на кредит сей прехороший грамофон плитовий, враз з 12 нусниками пісень, польок, вальсів і т. д., які самі собі виберете. Пишіть по інформації і каталог нових руських рекордів, залучаючи марки на пересилку.

LIBERTY COMMERCIAL CO., 343 E. 9 Str., Dept. Z. New York City

ПОДЯКИ.

I. — Повідомляю Вас, що грамофон є в порядку і грає ачменито. Видає голос дуже мило і може різнатись такому грамофону, що коштує сто доларів. Я вельми здово. сний і буду старати ся виплатити Вам свої рати як найкраще. — 35 позачаєм W. Jankowski, 19 Gillmore Str., Rochester, N. Y.

II. — Грамофон я одержав без ніякого ушкодження як також і рекорди. Він грає так мило як орган і видає чистий звук. Я дуже здоволенний в него. Буду переказувати моїм азнакомим, що компанія продає такі гарні грамофони на сплату. Мої рати буду старати ся виплатити вчасніше. — 3 позачаєм Петро Нривий, Suffern, N. Y.

Подібні листи дістаємо від кожного коштуєра, однак азда браку місця не можемо всі ті листи тут подати.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ЕМБРИДЖ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 47, повідомляє всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що річний мітинг відбуде ся 15-го грудня с. р. в галі соціалі-стів при 4-тій улиці. Початок точно пів до дру-гої попол. Неявивший ся член без важної при-чини, заплатити \$1.00 кари, а урядник \$2.00. На тім мітингу буде приймати ся нових чле-нів до Братства без вступного, а до Р. Н. Сою-за після статута. Обов'язком кожного члена при-вести на мітинг бодай одного, як не кілька но-вих членів. А для Вас, брати робітники, котрі ще не належать до жадної з на-ш. організації, єсть добра нагода вписатися тепер до Р. Н. Со-юза через від. 47 дятото, що приймає нових членів без вступного. Брати, не відтатуйте ся з дня на день і не кажіть, що виписете ся пізніше, бо не знаєте, що чекає вас завтра, а ті страшні видовища які в ембріджських фа-бриках що дня Вам представляють ся, нехай будуть для Вас погрозою, бо бачите кожного дня, як там несуть когось з потороженими кіст-ками. — І. Кіч, предс.; М. Фук, кас.; Н. Кіч, секр.

ГЕМОД, ІНД. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 226, повідомляє всіх своїх місцевих і по-замісцевих членів, що дня 8. грудня (дец.) с. р. відбуде ся річний мітинг, на котрім будуть полагоджувати ся дуже важні справи, тож ко-ж-дий член обов'язаний явити ся. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої задегости, бо инакше зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Сою-за. Усіх тих Русинів, котрі проживають у на-шій місцевості а не належать до жадної органі-зації, просимо на сей мітинг прибути, а ми при-йемо кожного до нашого Братства за половину вступного. — О. Козма, секр.

САЙКСВІЛ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 129, повідомляє всіх своїх членів, що річний мі-тинг відбуде ся дня 8. грудня (децембра) с. р., о год. 2-гій по Службі Божій, в А. Прочка під ч. 26. На тім мітингу має ся явити кождий міс-цевий і позамісцевий член, бо суть важні спра-ви до полагодження, а також вибір нового уря-ду. Кождий довгуючий член має вирівнати свій довг, бо в противнім разі вістане виключений з Братства і з Р. Н. Сою-за. Неявивший ся член заплатити кару 50 ц., а урядник \$1.00. Буде ся приймати нових членів без вступного до Брат-ства, а до Р. Н. Сою-за після статута. — А. Прочко, секр.

ЕЛІЗАБЕТНОРТ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинг відбуде ся в суботу дня 14. грудня (децембра) с. р., точно о год. 7-мій вечером, в галі під ч. 83 Лівінгтон стр. На тім мітингу пропозити ся справоздане урядників з їх цілорічної діяльнос-ти, а контрольна комісія здасть звіт з брат-ських приходів і розходів за рік 1912. Довгую-чі члени мають вирівнати всі свої задегости, бо в противнім разі не будуть мати права за-бирати голосу на нарадах, ані не можуть бути вибраними на урядники, а врешті зістануть суспендовані з Братства і з Р. Н. Сою-за. На ви-нци наступить вибір нових урядників. Кождий член Братства має на той мітинг явити ся під загрозою кари \$1.00, а урядник \$2.00. — І. Цурчак, предс.; Я. Цурчак, кас.; А. Дронжев-ський, секр.

НЮ АЛЕКСАНДРІЯ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 82, подає до відома всім своїм чле-нам, що дня 15. грудня с. р. відбуде ся річний мітинг, на котрім кождий член має явити ся і свій довг вирівнати. Член, котрий на сім мітин-гу не заплатити свого довгу, вістане виключе-ний з Братства і з Р. Н. Сою-за. Позамісцеві члени мають явити ся під загрозою \$1.00 кари. На сім мітингу буде справоздане касове і вибір нового уряду. — І. Луців, секр.

БАРНЕСБОРО, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 166, повідомляє всіх своїх місцевих і по-замісцевих членів, що річний мітинг відбуде ся дня 15-го грудня с. р. точно о год. 2-ій по по-лудни в галі церковній, де прочитає ся спра-воздане касове і буде вибирати ся новий уряд. Ко-ж-дий член не повинен являти ся на сей мітинг, віста-не покараний після братського статута. — Н. Ревак, секр.

ЛІТСДЕЙЛ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 110, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбуде ся в неділю дня 8-го грудня (дец.) с. р. точно о год. пів до 2-гої. Непри-сутний член заплатити кару \$1.00. Нових чле-нів буде приймати ся до Братства без вступ-ного а до Р. Н. Сою-за після статута. На тім мітингу буде вибирати ся новий уряд. Довгую-чі члени мають вирівнати свої задегости. — А. Роман, секр.

ЛАНКАСТЕР, Н. Й. Бр. сьв. Василя, від. 87, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбуде ся дня 15-го грудня с. р. в галі „Одд Федов“, Кушніг Блак, точно о год. 1-шій по-лудни. На тім мітингу оголосити ся справоз-дане касове, а потім відбуде ся вибір нового у-ряду. Нових членів буде приймати ся до Брат-ства без вступного а до Р. Н. Сою-за після ста-тута. Довгуючі члени мають вирівнати свої за-дегости, бо инакше зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Сою-за. Неявивший ся член заплатити \$1.00, а урядник \$2.00 кари. — Д. Сухина, предс.; В. Улич, кас.; С. Кінь, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Сестр. Неп. Зач. Пре-святій Діви Марії, від. 252, повідомляє всі свої членкині, що річний мітинг відбуде ся дня 8-го грудня (дец.) с. р. о год. 3-ій по полудни під греко-католицькою церквою. Всі членкині мають явити ся на сей мітинг, бо прочитає ся справоздане касове і буде вибирати ся новий у-ряд. Неявивши ся сестри зістануть укарані пі-сля статута. — А. Федько, предс.; Ю. Олеська, кас.; М. Вало, секр.

ВІЛІНГ, В. ВА. Бр. сьв. І. Хрестителя, від. 56, повідомляє всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що дня 8. грудня с. р. відбуде ся річний мітинг, на котрім буде вибирати ся новий уряд. Неявивший ся член заплатити 50 цт., а урядник \$1.00 кари. — М. Пуцило, предс.; С. Грушкевич, секр.

ДУКЕБІН, ПА. Бр. сьв. Стефана, від. 268, повідомляє всіх своїх членів, що дня 8. груд-ня (дец.) с. р. відбуде ся річний мітинг, на котрім кождий член повинен явити ся, бо бу-дуть полагоджувати ся дуже важні справи. Не-присутний член заплатити кару \$1.00, а уряд-ник \$2.00. — М. Баран, предс.; М. Балок, кас.; І. Гришо, секр.

ТРЕСКОВ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 271, подає до загальної відомості, що річний мітинг відбуде ся дня 15. грудня с. р. о год. 1-шій по-лудни, в місцевій школі. Кождий член має на той мітинг явити ся, бо суть дуже важні спра-ви до залагодження і буде вибір нового уряду. Ко-ж-дий член не повинен являти ся на той мітинг, не-буде мати права вибору на урядника ані голо-су. Ко-ж-дий член не явить ся на той мітинг на означені пору, заплатити кару \$1.00, а уряд-ник \$2.00. Наше Братство буде приймати но-вих членів за половину вступного. Користайте, Брати, з доброї нагоди! — За Видіа: Г. Ду-манський, предс.; М. Кравчук, кас.; М. Май-хрук, секр.

БОРНСАЙД, ШКАГО, ІЛЛ. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 165, повідомляє всіх своїх міс-цевих і позамісцевих членів, що річний мітинг від-буде ся дня 15-го грудня (дец.) с. р. На тім мітингу кождий член має явити ся точно о 2-гій годині пополуни, бо буде справоздане касове і вибір нового уряду. Неявивший ся член під-лягає карі \$1.00, а урядник \$2.00. Ко-ж-дий член довший місячне а не заплатити, буде су-спендований з Братства і з Р. Н. Сою-за. — С. Зелінка, предс.; П. Демкович, кас.; С. Коцолов-ський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Урядники Тов. Богдана Хмельницького, від. 133, повідомляють всіх сво-їх членів, що річний мітинг відбуде ся в субо-ту 14. грудня с. р. о 7-ій годині вечером в га-лі церковній. На тім мітингу буде вибір уря-дників на 1913 рік. Всіх членів просити ся о участь в тім мітингу, а довгуючих членів о ви-рівняне свого довгу і віддане старих тікетів з балю. Член, котрий не вирівняє свого довгу, бу-де позбавлений беніфиту або вістане вицеркве-ний з Товариства. Член, котрий спізнити ся 5 минут по 7.30, буде караний 25 ц.; ані не я-вить ся цілком на мітинг без жадної причини, буде караний 50 ц. Урядник чи то не явить ся чи спізнити ся, заплатити \$1.00 кари. — За Ко-мітет: В. Кузьма, предс.; А. Ціхович, кас.; І. Бардаць, секр.

ПАСЕВІК, Н. ДЖ. Бр. сьв. О. Николая, від. 42, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбуде ся в неділю дня 15. грудня (дец.), по Службі Божій. На тім мітингу будуть важні у-хвали і справоздане предсідателя, секретаря, ка-сієра і контролерів, а відтак вибір нового уря-ду. Неявивший ся член заплатити кару \$1.00 і стратити право голосу на 3 місяці. Непри-сутний урядник заплатити \$2.00 кари. Члени меш-каючі поза границями стейту Ню Джерси суть вільні від мітингу і кари. Всі члени мають ви-рівнати свої довги, бо дуже легко можуть бути суспендовані. Члени, що прийдуть на мітинг в нетверезім стані, не будуть мати голосу. — А. Яцишак, предс.; Г. Данчак, секр.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 99, повідомляє всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що річний мітинг відбуде ся дня 15-го грудня с. р. о год. 1-шій по полуни, зараз по Службі Божій. На тім мітингу зложити ся справоздане касове, а по сім наступить ви-бір нового уряду. Буде приймати ся нових членів від 16 до 30 літ без вступного, а від 30 до 45 літ за половину вступного до Братства, а до Р. Н. Сою-за після статута. Неявивший ся член заплатити кару 50 ц., а урядник \$1.00. — А. Мандзяняк, предс.; І. Музика, кас.; П. Гер-ман, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Володимира, від. 65, повідомляє всіх своїх місцевих і за-місцевих членів, що річний мітинг відбуде ся 14. грудня (дец.) с. р. в тій самій галі, де і пер-ше. На тім мітингу буде приймати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Сою-за після статута. Кождий член має вирів-нати всі свої довги. На тім мітингу буде виби-рати ся новий уряд і буде справоздане за ми-нувший рік. Ко-ж-дий член не явить ся на мітинг, заплатити кару \$1.00, а урядник \$2.00. — С. Бобер, секр.

СУПІРІОР, ВІС. Бр. сьв. О. Николая, від. 103, повідомляє всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що дня 15. грудня с. р. відбуде ся річний мітинг в домі Юрія Іляша, під ч. 235 Мейн стр., о год. пів до другої пополуни. На тім мітингу має явити ся кождий член, бо суть важні справи до залагодження, як також вибір нового уряду. Довгуючі члени мають вирівнати свої задегости, бо в противнім разі зіста-нуть виключені з Братства і з Р. Н. Сою-за. Ко-ж-дий член на тім мітингу не явить ся, запла-тити 50 ц., а урядник \$1.00. — П. Носів, пр.; Ю. Іляш, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. ім. М. Шашкевича, від. 311, звиває всіх своїх членів на річний мі-тинг, що відбуде ся дня 14. грудня с. р. (ве-чером), під ч. 134 Іст 7. улицы (у Міхара). Довгуючі члени не будуть мати голосу і не будуть могли кандидувати на урядників, бо на тім мітингу переде ся вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатити кару 50 ц., а у-рядник \$1.00. — Й. Крицун, предс.; Т. Скоро-богатий, секр.

ЮНІСТАВН, О. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що річний мітинг відбуде ся дня 15. грудня с. р. в церковній галі, зараз по Службі Божій. На тім мітингу всі урядники і контрольна комісія здадуть свої справозданя, а відтак наступить вибір нового уряду. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої задегости, бо инакше стратять право голосованя, а опісля зі-стануть суспендовані. Ко-ж-дий член на сім мі-тингу не явить ся, заплатити кару 50 ц., а у-рядник \$1.00. — А. Литвин, предс.; В. Ски-ба, секр.

ВЕСТ НЮТОН, ПА. Братство сьв. О. Нико-лая, від. 255, повідомляє всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що піврічний мітинг від-буде ся дня 8-го грудня (дец.) с. р. Довгуючі члени мусять вирівнати свої задегости, бо и-накше зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Сою-за. На тім мітингу має явити ся кождий член, бо суть важні справи до залагодження. Не-явивший ся член заплатити кару 50 цт., а у-рядник \$1.00. — Дм. Ворик, секр.

РАРІТОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє всіх своїх місцевих і по-замісцевих членів, що мітинг відбуде ся дня 15-го грудня (дец.) с. р. точно о год. 2-ій по-лудни в Рокко Гол, Дівіжен Стр. Неявивший ся член заплатити 50 цт., а урядник \$1.00 кари. — Д. Лобюк, предс.; Т. Григорчук, секр.

ЛАКАВАНА, Н. Й. Бр. Пр. Богородиці, від. 149, повідомляє всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що дня 14. грудня (дец.) с. р., о год. 8. вечер відбуде ся річний мітинг, на котрім прочитає ся справоздане касове і буде вибір нового уряду на р. 1913. Довгуючі члени мають вирівнати свої задегости, бо в противнім разі зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Сою-за. Неявивший ся член заплатити 50 цт., а уря-дник \$1.00 кари. — Ф. Петришин, предс.; М. Бойко, кас.; І. Рудик, секр.

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 92, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбуде ся дня 14-го грудня с. р. точно о год. 7-ій вечером, на котрім контрольна комісія здасть справоздане зі стану каси і буде вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатити 50 цт., а урядник \$1.00 кари. Також повідомляє ся всіх Русинів в Тейлор, що в місяці грудню буде приймати ся нових членів без вступного до Братства а до Р. Н. Сою-за після статута. — М. Гайдук, предс.; П. Обаль, кас.; І. Ванкевич, секр.

БЕРВІК, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 153, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбуде ся дня 15-го грудня с. р., о год. 2-ій по полуни. Кождий член має явити ся на тім мітингу, бо суть важні справи до залагодження, а також прочитає ся справоздане касове і буде вибір нового уряду. Довгуючі члени мусять ви-рівнати свої задегости, бо инакше зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Сою-за. На тім мітингу буде приймати ся нових членів до Братства без вступного а до Р. Н. Сою-за після статута. Неявивший ся член заплатити 50 цт., а урядник \$1.00 кари. — О. Скомський, пр.; І. Дубіль, секр.

СМОК РОН, ПА. Бр. сьв. Георгія, від. 135, повідомляє всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що річний мітинг відбуде ся в місяці грудню, першій неділі по 15-тім. На тім мітин-гу відбуде ся вибір нового уряду і залагодять ся інші важні справи. Ко-ж-дий член на тім мі-тингу не явить ся, заплатити \$1.00 кари, а у-рядник \$2.00. — В. Голубінка, предс.; М. Ман-дзяк, кас.; П. Цапар, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 198, повідомляє всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що дня 15. грудня с. р. відбуде ся в домі Д. Покітинського, при 9 Кінг Стр., о годині 7. вечером, річний мітинг, на кот-рім буде справоздане за минувший рік і вибір нового уряду. Нових членів буде приймати ся до Братства без вступного, а до Р. Н. Сою-за після статута. Неявивший ся член заплатити кару 50 ц., а урядник \$1.00. — І. Шевчук, предс.; А. Білик, кас.; Ф. Бернад, секр.

ПЛЕЗЕНТ ВАЛІЙ, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 80, повідомляє всіх своїх місцевих і по-замісцевих членів, що річний мітинг відбуде ся дня 15. грудня (дец.) с. р. о год. 1-ій пополу-ни у власнім домі. Кождий член мусить явити ся на тім мітингу, бо суть важні справи до по-лагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої задегости, бо в противнім разі зістануть виклю-чені з Братства і з Р. Н. Сою-за. Ко-ж-дий член не явить ся на тім мітингу, заплатити кару 50 цт., а урядник \$1.00. — Ф. Звір, предс.; П. Сла-вік, секр.

ВІЛМЕРДІНГ, ПА. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 159, повідомляє всіх своїх місцевих і по-замісцевих членів, що дня 8. грудня (дец.) с. р., о год. 2-гій попол. відбуде ся річний мітинг, на котрім буде вибір нового уряду. Кождий дов-гуючий член має вирівнати свої задегости. Не-явивший ся член заплатити кару 50 цт., а уря-дник \$1.00. — Г. Скальський, предс.; С. Степа-ник, кас.; І. Шушереба, секр.

ТЕРРІВІЛ, КОНН. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 54, повідомляє всіх своїх місцевих і по-замісцевих членів, що річний мітинг відбуде ся дня 15. грудня с. р. точно о год. 1.30 з полуни, на Аллан стр. в галі церковній. Неявивший ся член заплатити кару після статута. На тім мі-тингу прочитає ся справоздане касове і буде ви-бирати ся новий уряд. Нових членів буде при-ймати ся без вступного до Братства через 2 місяці, а до Р. Н. Сою-за після статута. — Ю. Ціхонь, предс.; М. Вауричак, кас.; В. Миндера, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. Преображення Іс. Христа, від. 286, повідомляє всіх своїх місцевих і по-замісцевих членів, що дня 15. грудня с. р. від-буде ся річний мітинг, на котрім відбуде ся ви-бір нового уряду. Всі довгуючі члени мають ви-рівнати свої задегости. Неявивший ся член заплатити кару 50 ц., а урядник \$1.00. При тій нагоді подає ся до відома всім тутешнім Руси-нам, що через два місяці: грудень і січень бу-демо приймати нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Сою-за після статута. При-ступайте, Родимці, громадно до нашого Брат-ства і до Р. Н. Сою-за, а на случай якогонебудь нещастя будете спокійні о свою долю і о буду-чу судьбу своєї родини. — Петро Решетар, секр.

МАГАНОВ СІТИ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 222, повідомляє всіх своїх місцевих і по-замісцевих членів, що річний мітинг відбуде ся в руській школі дня 8. грудня (децембра) с. р. о год. пів до другої пополуни. На тім мітингу буде вибір нового уряду. Нових членів буде приймати ся до Братства без вступного, а до Р. Н. Сою-за після статута. Родимці! Вступай-те до нашої широко руської організації і заоб-печте себе на случай недуги, каліцтва або і смерті! Тисяч доларів се гарна посмертна за-помага, а вкладка не велика. — О. Качмарик, предс.; В. Красінський, кас.; М. Кохан, секр.

КАРНЕГІ, ПА. Тов. „Зап. Січ“, від. 136, по-відомляє всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що дня 8. грудня с. р., о год. 1-шій попол. відбуде ся в церковній галі річний мі-тинг, на котрім буде вибір нового уряду. Ко-ж-дий довгуючий член має вирівнати свої заде-гости. Неявивший ся член заплатити кару \$1.00, а урядник \$2.00. На тім мітингу буде при-ймати ся нових членів до Братства без вступ-ного, а до Р. Н. Сою-за після статута. — Я. Гойсан, секр.

ДЕСЛОДЖ, МО. Бр. сьв. О. Николая, від. 225, повідомляє всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що дня 8. грудня с. р., о год. 1-шій пополуни, відбуде ся річний мітинг, на котрім будуть полагоджувати ся дуже важні справи, як справоздане касове, вибір нового у-ряду і т. п. Кождий довгуючий член має вирів-нати всі свої задегости, бо инакше вістане ви-ключений з Братства і з Р. Н. Сою-за. Неяви-вший ся член заплатити кару 50 ц., а урядник \$1.00. На тім мітингу буде приймати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Сою-за після статута. — І. Якимів, предс.; А. Кравець, секр.

ТАВЕР СІТИ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 161, повідомляє всіх своїх членів, що річ-ний мітинг відбуде ся дня 22. грудня с. р. о год. 2-ій пополуни. Ко-ж-дий член не явить ся на тім мітингу, заплатити \$1.00, а урядник \$2.00 кари. — Іван Васко, предс.; Е. Гурняк, кас.; К. Во-лошин, секр.

ВАЙТІНГ, ІНД. Сестр. Успенія Пр. Богоро-диці, від. 199, повідомляє всі свої членкині, що дня 16-го грудня (дец.) с. р. відбуде ся річний мітинг, на котрім буде вибирати ся новий уряд. Ко-ж-да неявивши ся сестра заплатити \$1.00, а урядничка \$2.00 кари. — Р. Балог, секр.

СОНДЕРЛЕНД, МАСС. Бр. сьв. Петра і Пав-ла, від. 183, повідомляє своїх членів, що пів-річний мітинг відбуде ся 15. грудня с. р. Ко-ж-дий неявивший ся член заплатити 50 цт., а урядник \$1.00 кари. — Г. Мельник, секр.

БІВЕРДІЙЛ, ПА. Бр. сьв. Николая, від. 126, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбуде ся в галі церковній дня 15. грудня с. р. Довгуючі члени мають вирівнати свої заде-гости, бо инакше будуть карані після статута. На тім мітингу буде вибирати ся новий уряд. — І. Валко, секр.

ЮНІСТАВН, О. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх своїх місцевих і по-замісцевих членів, що дня 8. грудня (дец.) с. р., зараз по Службі Божій, відбуде ся в пер-ковній галі, 526 Вест Равн Авс., річний мітинг, на котрім буде справоздане касове і вибір но-вого уряду. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої задегости, бо инакше зістануть виклю-чені з Братства і з Р. Н. Сою-за. Ко-ж-дий член на сей мітинг не приде, заплатити кару \$1.00, а урядник \$2.00. Нових членів буде приймати ся до Братства без вступного, а до Р. Н. Сою-за після статута. — Д. Ткачик, предс.; І. Су-хий, кас.; І. Федан, секр.

ЛІЗЕНРІНГ, ПА. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 59, звиває своїх членів, щоби явили ся на річ-ний мітинг, котрий відбуде ся в неділю дня 15. грудня (дец.) с. р. точно о год. 1-ій пополуни в парохіальній школі. На тім мітингу буде виби-рати ся новий уряд. Довгуючі члени мусять ви-рівнати свої задегости. — Ф. Козловський, пр.; П. Коцан, кас.; А. Овад, секр.

ЕЛЗВОРТ, ПА. Бр. сьв. Михаїла, від. 109, звиває всіх своїх місцевих і поза-місцевих чле-нів, щоби кождий явив ся на річний мітинг, кот-рий відбуде ся дня 22-го грудня (дец.) с. р. зараз по Службі Божій о 1-ій годині пополу-ни. Неявивший ся член заплатити 50 цт. ка-ри. — М. Багда, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Сестр. сьв. Ольги, від. 318, повідомляє всі свої місцеві і поза-місцеві членкині, що дня 15. грудня с. р., о год. 2-гій пополуни, відбуде ся річний мітинг, на котрім здасть ся справоздане касове, а відтак насту-пить вибір нового уряду. Неявивши ся членки-ни заплатити 50 ц. кари, а урядничка \$1.00. — Ксенія Доревяна, секр.

Горніть ся, Родимці, до Руського Народного Сою-за, бо се наша найбіль-ша організація на чужині!